

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.007.05.2021

**Pan
Tomasz Sieradz
Dyrektor
Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie
ul. Młynarska 16
01-205 Warszawa**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/018 Efekty wybranych działań państwa podejmowanych w celu łagodzenia skutków epidemii w gospodarce

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Wojewódzki Urząd Pracy¹ w Warszawie
ul. Młynarska 16
01-205 Warszawa

Kierownik jednostki kontrolowanej

Tomasz Sieradz, Dyrektor Urzędu od dnia 1 września 2011 r.

Zakres przedmiotowy kontroli

- Wdrażanie instrumentów wsparcia i rezultaty udzielonej pomocy.
- Analiza efektów udzielonego wsparcia.

Okres objęty kontrolą

Lata 2020 – 2021 (I połowa 2021), z wykorzystaniem dowodów wykraczających poza ten okres, mających istotne znaczenie dla oceny kontrolowanej działalności.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Kontrolerzy

1. Jerzy Gawlak, starszy inspektor kp., upoważnienie do kontroli nr KGP/73/2021 z dnia 31 sierpnia 2021 r.
2. Piotr Piątkiewicz, główny specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr KGP/19/2022 z dnia 24 stycznia 2022 r. i KGP/26/2022 z dnia 14 marca 2022 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Dalej także: WUP lub Urząd.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Wojewódzki Urząd Pracy podjął niezbędne działania w celu realizacji zadań związanych z obsługą wniosków przedsiębiorców o udzielenie pomocy na utrzymanie miejsc pracy, poprzez dofinansowanie wynagrodzeń pracowników, które zostały na Urząd nałożone na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁴. Realizacja przez WUP ww. zadań uwarunkowana była charakterem obsługiwanych instrumentów wsparcia przedsiębiorców oraz ustawowymi warunkami i trybem ich wprowadzania.

WUP dokonywał weryfikacji spełnienia przez beneficjentów warunków otrzymania pomocy zgodnie z przyjętymi zasadami udzielania danej formy wsparcia. Urząd weryfikował wnioski pod kątem spełnienia wymagań formalnych, określonych w przepisach dla poszczególnych instrumentów wsparcia. Weryfikacja odbywała się z wykorzystaniem baz danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej⁵ oraz Krajowego Rejestru Sądowego⁶. Przed udzieleniem wsparcia WUP nie weryfikował natomiast informacji zawartych w oświadczeniach składanych przez wnioskodawców. Było to zgodne z celem ustawy COVID-19 oraz stanowiskiem ministra właściwego do spraw pracy. Intencją ustawodawcy było szybkie udzielenie przedsiębiorcom pomocy na utrzymanie miejsc pracy zagrożonych likwidacją w przypadku upadłości przedsiębiorcy. Wobec tego czynności związane z weryfikacją wniosków o wsparcie ograniczone zostały przez ustawodawcę do niezbędnego minimum, a kontrola prawdziwości oświadczeń składanych wraz z wnioskiem miała mieć charakter *ex-post*. W związku z tym WUP nie podejmował względem przedsiębiorców działań kontrolnych *ex-ante* mających na celu weryfikację składanych przez nich oświadczeń.

NIK ocenia natomiast negatywnie niewykonanie przez WUP ustawowych zadań przeprowadzenia wstępnej weryfikacji rozliczenia środków (wobec 4 031 przedsiębiorców), którzy złożyli rozliczenie z pomocy otrzymanej na podstawie art. 15gga i art. 15gga¹ ustawy COVID-19.

W Urzędzie nie zapewniono także wszystkim przedsiębiorcom, którzy potrzebowali wsparcia, szybkiego jego uzyskania, gdyż w przypadku części wniosków działano nierzetelnie, nie dochowano miesięcznego terminu na ich rozpatrzenie, a środki finansowe zostały wypłacone po upływie miesiąca od złożenia wniosków.

Na dzień zakończenia kontroli, na podstawie 22 077 wniosków o udzielenie wsparcia przewidzianego w art. art. 15g, 15gg, 15gga i 15gga¹ ustawy COVID-19, WUP wypłacił pomoc w wysokości około 3,6 mld zł i nie dokonał, na dzień zakończenia pomocy, żadnej końcowej weryfikacji rozliczenia, pomimo iż wraz z upływem czasu zwiększa się ryzyko braku możliwości przeprowadzenia skutecznej egzekucji środków finansowych przekazanych w szczególności beneficjentom nieuprawnionym do otrzymania takiej pomocy.

Zidentyfikowane przez NIK w trakcie kontroli przypadki potwierdzają potrzebę niezwłocznego podjęcia działań kontrolnych oraz rozliczenia przekazanej pomocy. Przyjęty przez Wojewódzki Urząd Pracy⁷ sposób procedowania, chociaż zgodny z wytycznymi ministra właściwego do spraw pracy, zwiększał ryzyko wypłaty środków podmiotom, które nie kwalifikowały się do otrzymania wsparcia. Nieskorzystanie

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U z 2021 r. poz. 2095 ze zm. Dalej: *ustawa COVID-19*.

⁵ Dalej: CEIDG.

⁶ Dalej: KRS.

⁷ Na podstawie wytycznych z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 24 maja 2020 r.

z uprawnień kontrolnych było działaniem nieprawidłowym. Należy przy tym zauważyć, że ograniczenie się do weryfikacji prawidłowości podawanych przez przedsiębiorców danych na etapie rozliczenia końcowego stwarza z kolei ryzyko niewywiązania się Urzędu z tego obowiązku w ustawowym terminie⁸.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Kontrolą objęto pomoc państwa udzielaną przedsiębiorcom określoną w art. 15g, 15gg, 15gga i 15gga¹ *ustawy COVID-19*⁹, za której wdrożenie na terenie województwa mazowieckiego odpowiadał Dyrektor WUP w Warszawie¹⁰.

W latach 2020 i 2021, w ramach wskazanych czterech instrumentów pomocy, WUP udzielił wsparcia w łącznej wysokości 3 647 744,9 tys. zł, 22 077 beneficjentom. Duża liczba składanych w początkowym okresie wniosków o przyznanie pomocy spowodowała znaczące obciążenie Urzędu. WUP stosując się do wytycznych ówczesnego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej¹¹, mając na względzie konieczność szybkiego wdrożenia systemu finansowego wsparcia przedsiębiorców, uprościł procedurę rozpatrywania wniosków o wsparcie. Procedura od maja 2020 r. opierała się w głównej mierze na oświadczeniach składanych przez przedsiębiorców pod rygorem odpowiedzialności karnej. WUP miał dostęp do systemu informatycznego WUP-VIATOR, który zapewniał wojewódzkim urzędem pracy dostęp do krajowych baz danych takich jak: KRS, CEIDG, Rejestr Gospodarki Narodowej¹². Wprowadzane z kolei nowe funkcjonalności systemu WUP-VIATOR, szczególnie w zakresie dostępu do baz danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych¹³ nie zostały jednak poprzedzone wystarczającą liczbą szkoleń dla pracowników WUP, a faktyczne możliwości wykorzystania danych z systemu wskazywały na braki i niedociągnięcia tego systemu, w tym brak możliwości ich wykorzystania w celu odmowy udzielenia wsparcia.

NIK zauważa, że WUP nie był przygotowany kadrowo do realizacji zadań związanych z obsługą instrumentów pomocowych określonych w *ustawie COVID-19*. Podejmowane przez Dyrektora WUP działania w celu usprawnienia obsługi wpływających wniosków polegające m.in. na powołaniu zespołów zadaniowych, zatrudnieniu dodatkowych osób oraz oddelegowaniu do realizacji tych zadań innych pracowników nie zapobiegły powstaniu znacznych opóźnień zarówno przy obsłudze wniosków, dokonywaniu wypłat, jak i przeprowadzaniu weryfikacji wstępnej.

W WUP nie zapewniono także niezwłocznego kierowania wezwań do wszystkich przedsiębiorców, którzy wbrew obowiązkowi wynikającym z umów o dofinansowanie i z przepisów *ustawy COVID-19* nie dokonali rozliczenia tej pomocy (4 031 przedsiębiorców nie zostało wezwanych do złożenia rozliczenia). W zakresie badanej próby wniosków NIK stwierdziła, że w przypadku 68 wniosków (na próbie 160) nie dochowano miesięcznego terminu na rozpatrzenie, a w przypadku 48 wniosków (na próbie 120 wniosków) wypłata środków dla przedsiębiorców nastąpiła w czasie powyżej 30 dni.

⁸ Zgodnie z art. 15g ust. 17b pkt 1 *ustawy o COVID-19* końcowa weryfikacja dokumentacji potwierdzająca wykorzystanie pomocy zgodnie z przeznaczeniem i ostateczne zatwierdzenie przekazanego rozliczenia otrzymanych środków może zostać dokonane w okresie trzech lat od dnia upływu terminu do złożenia rozliczenia i dokumentacji potwierdzającej dane zawarte w rozliczeniu, wynikającego z umowy zawartej przez uprawniony podmiot z dyrektorem wojewódzkiego urzędu pracy.

⁹ Dofinansowanie dotyczące bezpośrednio mechanizmów zmniejszonego wymiaru czasu pracy i podobnych środków, przyjętych w celu przeciwdziałania skutkom epidemii, obejmujące wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne dla przedsiębiorstw i innych podmiotów, zwane dalej instrumentami pomocowymi.

¹⁰ Wojewódzki Urząd Pracy jest kierowany (zarządzany) przez dyrektora wojewódzkiego urzędu pracy powoływanego przez marszałka województwa i nie podlega ministrowi właściwemu do spraw pracy.

¹¹ Wytyczne z dnia 24 maja 2020 r.

¹² Dalej: REGON.

¹³ Dostęp do bazy danych ZUS, w tym usługi ZUS U7 był dostępny od października 2020 r., a ostatnie szkolenie z funkcjonalności WUP-VIATOR odbyło się 14 września 2020 r.

Kontrola 45 przypadków udzielenia wsparcia wykazała, że w 15 z nich beneficjenci nie spełniali kryteriów ubiegania się o wsparcie. Otrzymali oni wsparcie na łączną kwotę 432 578,6 tys. zł¹⁴, co stanowiło 93,8% pomocy udzielonej 45 beneficjentom, objętym szczegółową kontrolą (461 261 tys. zł). Wskazuje to na wysokie ryzyko błędnego ukierunkowania pomocy. W sytuacji, gdy system pomocy opierał się na oświadczeniach wnioskodawców, niezbędne było zapewnienie skutecznych mechanizmów rozliczania pomocy oraz kontroli, która weryfikowałaby prawdziwość oświadczeń. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niedopełnienia przez WUP obowiązków wezwania do uzupełnienia danych świadczących o uprawnieniach przedsiębiorcy do świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy, wynikających z art. 15gga ust. 19 i 21 *ustawy COVID-19* oraz nierzetelnie prowadzonej w Urzędzie analizy ryzyka w obszarze realizacji zadania przyznawania świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych¹⁵.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wdrażanie instrumentów wsparcia

1.1 Wielkość wsparcia finansowego

Opis stanu faktycznego

Celem wprowadzenia instrumentów pomocowych była ochrona miejsc pracy przez dofinansowanie wynagrodzeń pracowników i składek na ubezpieczenia społeczne obciążających pracodawców, a tym samym zmniejszenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej podczas trwania epidemii. Kontrolą NIK objęto instrumenty wsparcia finansowane ze środków FGŚP, za których wdrożenie odpowiadał WUP.

Dotyczyły one dofinansowania:

- wynagrodzeń pracowników objętych przestojem ekonomicznym albo obniżonym wymiarem czasu pracy – instrument ustanowiony art. 15g *ustawy COVID-19*,
- wynagrodzeń pracowników nieobjętych: przestojem, o którym mowa w art. 81 *ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy*¹⁷ lub przestojem ekonomicznym w następstwie wystąpienia COVID-19 lub obniżonym wymiarem czasu pracy w następstwie wystąpienia COVID-19 – instrument ustanowiony art. 15gg *ustawy COVID-19*,
- wynagrodzeń pracowników w przypadku znacznego obniżenia przychodu przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą oznaczoną według Polskiej Klasyfikacji Działalności¹⁸, jako rodzaj przeważającej działalności, określonymi kodami – instrument ustanowiony art. 15gga *ustawy COVID-19*,
- wynagrodzeń pracowników przedsiębiorców prowadzących sklepiki szkolne – instrument ustanowiony w dniu 23 lipca 2021 r. art. 15gga¹ *ustawy COVID-19*.

W latach 2020-2021 przedsiębiorcy złożyli do WUP ogółem (z art. art. 15g, 15gg, 15gga oraz 15gga¹) 32 471 wniosków o przyznanie świadczeń na rzecz ochrony

¹⁴ Na podstawie szczegółowego badania próby 39 beneficjentów, którzy otrzymali wsparcie z WUP.

¹⁵ Dalej: FGŚP.

¹⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 1510 ze zm.

¹⁸ Dalej: PKD.

miejsc pracy¹⁹. Z tej liczby zaakceptowano 22 077²⁰ (68%), rozpatrzono negatywnie²¹ 823 wnioski (2,5%), a pozostawiono bez rozpatrzenia 9 571 wniosków (29,5%)²². W ww. okresie WUP wypłacił łącznie 3 647 744,9 tys. zł, w tym: w ramach wsparcia z art.15g 1 279 509,5 tys. zł, art. 15gg 1 976 372 tys. zł, art. 15gga 391 647,7 tys. zł i w ramach art. 15 gga¹ 215,7 tys. zł.

Łączna kwota zwrotów środków dokonanych bezpośrednio przez przedsiębiorców (według stanu na dzień 24 marca 2022 r.) wyniosła 256 342,3 tys. zł²³, co oznacza, że kwota udzielonego przedsiębiorcom bezzwrotnego wsparcia wyniosła 3 391 402,6 tys. zł. Na dzień 30 marca 2022 r. WUP nie skierował do przedsiębiorców żadnych wezwań do zwrotu wypłaconych kwot²⁴.

WUP na wypłatę obsługiwanych świadczeń pomocowych na podstawie ustawy COVID-19 otrzymał od ministra właściwego do spraw pracy jako dysponenta środków FGŚP łącznie 3 726 818 tys. zł, z czego 2 954 476,1 tys. zł w 2020 r., a 772 341,9 tys. zł w 2021 r. Nie wystąpiły w WUP przypadki braku środków na realizację wypłat.

Na dzień zakończenia kontroli²⁵ WUP nie dokonał jeszcze żadnej końcowej weryfikacji rozliczeń²⁶. Liczba przeprowadzonych wstępnych weryfikacji rozliczeń wyniosła odpowiednio: dla wsparcia z art. 15g 6 484 (100%), art. 15gg 7 371 (98%), natomiast z art. 15gga i art. 15 gga¹ nie dokonano dotychczas żadnej weryfikacji, ani wstępnej ani końcowej. Według wyjaśnień Dyrektora WUP²⁷ (na dzień 18 stycznia 2022 r.) do przeprowadzenia wstępnej weryfikacji rozliczeń pozostało 6 486 wniosków z art. 15g, 7 531 wniosków z art. 15gg, 8 053 wnioski z art. 15gga.

5 700 przedsiębiorców, którzy otrzymali wsparcie od WUP nie przedstawiło jeszcze rozliczeń na łączną kwotę 154 853,5 tys. zł, w tym 4 028 przedsiębiorców, którzy otrzymali wsparcie z art. 15gga ustawy o COVID-19 na łączną kwotę 91 092,3 tys. zł.
(akta kontroli str. 8, 171 – 174, 394, 1153-1157)

1.2 Realizacja zadań w zakresie obsługi przedsiębiorców korzystających z pomocy w ramach Tarczy Antykryzysowej.

W latach 2020-2021, w ramach zadań związanych z obsługą instrumentów pomocowych finansowanych na podstawie ustawy COVID-19, Dyrektor WUP wydał piętnaście Zarządzeń²⁸ w sprawie powołania zespołów zadaniowych do wsparcia wykonywania zadań wynikających z ustawy COVID-19²⁹. Zespoły powołano także w filiach WUP w: Ciechanowie, Ostrołęce, Płocku, Radomiu i w Siedlcach.

(akta kontroli str. 1060-1066)

W dniu 31 marca 2020 r. pracownicy WUP zostali zapoznani przez przedstawicieli Ministerstwa z obsługą wniosków w formie elektronicznej składanych na portalu

¹⁹ Z tego: 14 808 wniosków z art. 15g, 8 587 z art. 15gg, 9 065 z art. 15gga i 11 wniosków z art. 15gga¹ ustawy COVID-19.

²⁰ Z tego: 6 486 wniosków z art. 15g, 7 531 z art. 15gg, 8 053 z art. 15gga i 7 wniosków z art. 15gga¹ ustawy COVID-19.

²¹ Wnioski załatwione odmownie ze względu na niespełnienie przesłanek ustawowych.

²² W tej liczbie zawarte są: 1) wnioski błędne, które z uwagi na brak możliwości złożenia korekty należało złożyć ponownie, 2) wnioski, co do których przedsiębiorcy nie uzupełnili braków, 3) rezygnacje oraz 4) wnioski przesłane według właściwości.

²³ Z tego, z art. 15g – 135 666 525,11 zł, z art. 15gg – 105 897 848,14 zł, z art. 15gga – 14 777 904,69 zł, a z art. 15gga¹ – 0,00 zł.

²⁴ Na podstawie wyjaśnień Dyrektora WUP z dnia 30 marca 2022 r., znak: ZKW.0910.18.2021.AF.

²⁵ Tj., na dzień 30 marca 2022 r.

²⁶ Pismo Dyrektora WUP z dnia 9 marca 2022 r., znak: ZKW.0910.18.2021.AF.

²⁷ Pismo z dnia 18 stycznia 2022 r., znak: ZKW.0910.18.2021.AF.

²⁸ Zarządzenie nr 10/2020 z dnia 7 maja 2020 r., Zarządzenie nr 11/20 z dnia 11 maja 2020 r., Zarządzenie nr 12/20 z dnia 27 maja 2020 r., Zarządzenie nr 15/20 z dnia 5 czerwca 2020 r., Zarządzenie nr 16/20 z dnia 15 czerwca 2020 r., Zarządzenie nr 18/20 z dnia 24 czerwca 2020 r., Zarządzenie nr 20/20 z dnia 10 lipca 2020 r., Zarządzenie nr 21/20 z dnia 16 lipca 2020 r., Zarządzenie nr 22/20 z dnia 6 sierpnia 2020 r., Zarządzenie nr 25/20 z dnia 2 września 2020 r., Zarządzenie nr 28/20 z dnia 1 października 2020 r., Zarządzenie nr 32/20 z dnia 1 grudnia 2020 r., Zarządzenie nr 11/21 z dnia 1 kwietnia 2020 r., Zarządzenie nr 16/21 z dnia 6 maja 2020 r i Zarządzenie nr 20/21 z dnia 21 lipca 2020 r.

²⁹ Dalej: „Zespół ds. rozliczeń”.

praca.gov.pl na podstawie art. 15g ustawy COVID-19. Od 1 kwietnia 2020 r. zaczęły napływać do WUP wnioski, których do końca kwietnia 2020 r. było 4 461. Po około dwóch tygodniach od rozpoczęcia przyjmowania wniosków, została uruchomiona nowa zakładka w systemie WUP-VIATOR. Umożliwiła ona obsługę wniosków w formie elektronicznej. Według wyjaśnień Zastępcy Dyrektora WUP³⁰, w kwietniu 2020 r. WUP nie dysponował odpowiednią liczbą pracowników do zapewnienia obsługi złożonych wniosków. Zajmowało się tym 29 osób, przy czym w pierwszym tygodniu kwietnia 2020 r. obsługą wniosków zajmowało się 19 osób. Począwszy od maja 2020 r. do końca czerwca 2021 r. rozpatrywaniem wniosków na podstawie zarządzeń Dyrektora WUP³¹ zajmowały się średnio 73 osoby³² oddelegowane do tej pracy z różnych komórek organizacyjnych WUP, także z filii WUP³³. Ponadto wnioski rozpatrywało zatrudnionych okresowo na umowy zlecenia 15 osób³⁴ oraz nowozatrudnieni pracownicy na podstawie umów o pracę³⁵.

W kwestii zabezpieczenia właściwej obsługi kadrowej Dyrektor WUP wyjaśnił³⁶, że: *„W najbardziej newralgicznych momentach związanych z wypłatą wsparcia (jesień 2020 r.) do tych zadań oddelegowanych było ponad 100 osób (na około 340 zatrudnionych w WUP). Do realizacji zadań nie mogłem kierować pracowników realizujących zadania z EFS (pomoc techniczna)³⁷ ze względu na zasady unijne, a także innych osób realizujących zadania ustawowe. Ponadto wskazuję, że w okresie pandemii wielu pracowników było skierowanych na pracę zdalną, a system VIATOR jest dedykowanym systemem publicznych służb zatrudnienia instalowanym wyłącznie na komputerach służbowych, a w pierwszym okresie obsługi występował niedobór sprzętu komputerowego, w tym komputerów przenośnych”*.

W dniu 1 czerwca 2021 r. wszedł w życie nowy regulamin organizacyjny WUP³⁸, na podstawie którego powstał Wydział Wsparcia Przedsiębiorców. Do zadań tego wydziału należy m.in. wstępna weryfikacja rozliczenia otrzymanych z FGŚP środków i końcowa weryfikacja dokumentacji potwierdzającej wykorzystanie tych środków zgodnie z przeznaczeniem. Według wyjaśnień Dyrektora WUP³⁹, zmiana regulaminu była planowana z chwilą powołania zespołów zadaniowych w 2020 r. Jednak prace nad wprowadzeniem nowego regulaminu ewoluowały pod wpływem zmian ustawy COVID-19. Szybkie tempo zmian w przepisach, które sukcesywnie wprowadzały nowe instrumenty wsparcia, przedłużały terminy wnioskowania, rozszerzały krąg podmiotów uprawnionych powodowały, że trudno było przewidzieć jakie jeszcze działania i jak długo będą realizowane przez WUP. Tym samym określenie ostatecznego kształtu nowej komórki organizacyjnej było problematyczne.

Funkcjonujące do dnia 31 maja 2021 r. zespoły ds. rozliczeń (wstępnych i końcowych) składały się z kilkudziesięciu pracowników różnych wydziałów i filii WUP. Jak wyjaśnił Wicedyrektor WUP⁴⁰ członkowie zespołu, poza realizacją zadań związanych z rozliczeniami wniosków, wykonywali bieżące zadania na stanowiskach pracy. Do zadań Zespołów ds. rozliczeń należała w szczególności weryfikacja złożonych przez uprawnione podmioty rozliczeń otrzymanych środków na rzecz ochrony miejsc pracy z FGŚP i dokumentacji potwierdzającej wykorzystanie przekazanej pomocy zgodnie z przeznaczeniem. Miała ona polegać w szczególności na analizie jej kompletności, prawidłowości złożonych przez podmioty oświadczeń oraz weryfikacji

³⁰ Pismo z dnia 15 grudnia 2021 r., znak: ZKW.0910.18.2021.AP.

³¹ Nr: 10, 11, 12, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 25, 28, 32 z 2020 r. i 11 z 2021 r.

³² Od 66 do 77 osób.

³³ W Ciechanowie, Ostrołęce, Płocku, Radomiu i Siedlcach.

³⁴ W tym dwóch radców prawnych.

³⁵ Od czerwca 2020 r. do lutego 2021 r. zatrudniono łącznie 16 osób.

³⁶ Protokół przyjęcia ustnych wyjaśnień z dnia 11 marca 2022 r., znak: KGP.410.007.05.2021.

³⁷ Europejski Fundusz Społeczny.

³⁸ Zarządzeniem nr 16/21 z dnia 6 maja 2021 Dyrektora WUP.

³⁹ Pismo z dnia 3 lutego 2022 r., znak: ZKW.0910.18.2021.AF.

⁴⁰ Pismo z dnia 7 kwietnia 2021 r., znak: ZKW.0910.18.2021.AP

kwot przekazanych i faktycznie wykorzystanych środków, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, zawartą umową, aktualnymi wytycznymi i wyjaśnieniami udzielanymi w szczególności przez Ministra właściwego ds. pracy.

Według stanu na dzień 15 lutego 2022 r.⁴¹ rozliczaniem wniosków o dofinansowanie, złożonych na podstawie *ustawy COVID-19*, zajmowało się 114 pracowników WUP, w tym 60 pracowników na pełny etat, a pozostałych 54 pracowników na 0,2-0,5 etatu⁴².

(akta kontroli str. 23-28, 54-55, 141-144, 539-541, 1046-1050, 1060-1066, 1082-1083)

System WUP-VIATOR do obsługi wniosków o wypłatę dofinansowania w ramach tarcz antykrzysowych był administrowany, na zlecenie urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw pracy, przez zewnętrzną firmę. System ten w trakcie realizacji zadań związanych z poszczególnymi instrumentami pomocowymi był dostosowywany do zmian aktów prawnych i zakresu wsparcia, w tym do systemu wprowadzono m.in. następujące funkcjonalności:

- 26 czerwca 2020 r. automatyczną weryfikację wniosku w bazach KRS i CEIDG oraz automatyczne zapisanie wyniku weryfikacji w metryczce sprawy⁴³,
- 20 października 2020 r. możliwość pobierania z systemu ZUS informacji czy dany podmiot nie zalega z opłacaniem składek za osoby zgłoszone do ubezpieczenia (na dany dzień) wraz z pobieraniem danych dotyczących okresu ubezpieczeń, podstawy ubezpieczeń społecznych, zasiłków i świadczeń oraz informacji o pracownikach danego podmiotu (usługi ZUS U1⁴⁴ i ZUS U7N⁴⁵),
- 28 stycznia 2021 r. rozbudowano system o możliwość automatycznej weryfikacji wniosku o daty rozpoczęcia działalności w odniesieniu do wskazanej daty spadku obrotów gospodarczych.

System weryfikował ponadto rachunki bankowe wnioskodawców pod kątem występowania na białej liście⁴⁶ oraz powtarzające się rachunki w odniesieniu do tych samych i innych podmiotów. System umożliwiał określenie sumarycznej pomocy, jaka została udzielona poszczególnym beneficjentom, np. według Numeru Identyfikacji Podatkowej, a także generowanie raportów zawierających dane o terminach rozpatrywania wniosków poprzez porównanie dat złożenia wniosku i dat ich rozpatrzenia.

Z informacji⁴⁷ uzyskanej od firmy odpowiedzialnej za obsługę systemu informatycznego WUP-VIATOR wynika, że w 2020 r. przeprowadziła 13 szkoleń m.in. dla urzędników wojewódzkich urzędów pracy w formie zdalnych telekonferencji, przy czym ostatnie szkolenie zostało przeprowadzone w dniu 14 września 2020 r. W 2021 r. przeprowadzono jedno szkolenie w maju. W ramach projektu utrzymania i rozwoju systemu WUP-VIATOR informacje o zmianach w funkcjonalnościach systemu były przekazywane w dwojaki sposób: w formie elektronicznej kierowanej do Ministerstwa oraz poprzez umieszczenie na głównej stronie internetowej WUP-VIATOR, do dyspozycji wszystkich urzędów.

⁴¹ Pismo Wicedyrektora WUP ds. Usług Rynku Pracy z dnia 17 lutego 2022 r., znak: ZKS.111.130.2022.AT.

⁴² Stanowiło to łącznie 73,85 etatów.

⁴³ Do tego czasu weryfikacja wniosków w zakresie danych z KRS i CEIDG musiała być dokonywana poza systemem.

⁴⁴ W systemie WUP-VIATOR występuje z pozycji rozliczeń wniosków – umożliwia zweryfikowanie poprawności danych wykazanych w kalkulatorach rozliczeniowych, w tym weryfikację poszczególnych pracowników zgłoszonych do ubezpieczenia przez dany podmiot.

⁴⁵ W systemie WUP-VIATOR występuje z pozycji weryfikacji wniosku i rozliczenia wniosku – umożliwia pozyskanie informacji o zaległościach w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne od osób fizycznych oraz liczbę pracowników zgłoszonych przez wnioskodawcę do ubezpieczenia społecznego.

⁴⁶ Wykaz podmiotów zarejestrowanych jako podatnicy VAT, niezarejestrowanych oraz wykreślonych i przywróconych do rejestru VAT T, prowadzony przez szefa Krajowej Administracji Skarbowej.

⁴⁷ Wyjaśnienie otrzymane w piśmie z dnia 25 marca 2022 r. w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy o NIK.

Dyrektor WUP wyjaśnił⁴⁸, że szkolenia były w zbyt małej skali i w zbyt małej liczbie, a o nowych funkcjonalnościach dyrektorzy WUP byli informowani, a nie szkoleni.

W dniu 21 października 2020 r. Ministerstwo poinformowało pocztą elektroniczną WUP, że w systemie informatycznym jest zainstalowana nowa wersja aplikacji WUP-VIATOR, która umożliwia wywoływanie usługi ZUS U7N. Z tej funkcjonalności nie przeprowadzono szkolenia.

(akta kontroli str. 25, 196-206, 1013-1041, 1046-1050, 1136-1144)

Z wyjaśnień Kierownika Wydziału Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych⁴⁹ w WUP wynika, że pracownicy Urzędu korzystali z automatycznej weryfikacji wniosków systemu WUP-VIATOR, tzw. zakładki „Weryfikuje wnioski” (umożliwiającej sprawdzenie danych i informacji w KRS, CEIDG, REGON) oraz z Aplikacji Centralnej (pozwalającej na wstępną weryfikację czy dany przedsiębiorca otrzymał wsparcie z powiatowych urzędów pracy). Niemniej zakładka w systemie WUP-VIATOR nie była do końca wiarygodna, gdyż często sugerowała niezgodności, których de facto nie było. Przykładowo, jeśli pojawiał się komunikat, że dana nazwa nie występuje w bazie KRS/CEIDG, wymagało to i tak ponownego sprawdzenia (np. skrót nazwy, cudzysłów powodował niezgodności w systemie).

W żadnym z instrumentów wsparcia procedura nie przewidywała obowiązku rozpatrzenia wniosku z wykorzystaniem raportu ZUS U7N, tj. porównania w systemie ZUS liczby pracowników zgłoszonych przez przedsiębiorcę do ubezpieczenia społecznego z liczbą pracowników wskazanych we wniosku przedsiębiorcy o przyznanie świadczenia z tarcz antykrzysowych. W kwestii weryfikacji liczby pracowników oraz ewentualnych zaległości pracodawcy w opłacaniu składek ZUS Kierownik Wydziału FGŚP wyjaśniła, że procedura wewnętrzna nie przewidywała obowiązku weryfikacji obu oświadczeń (...). *Dodała, iż w przypadku powzięcia jakiegось wątpliwości wywoływaliśmy usługę, jednakże nie była ona dla nas miarodajna i nie mogła stanowić podstawy do odmowy. Wszelkie wątpliwości wyjaśnialiśmy dodatkowo z przedsiębiorcą i pisemnie z ZUS. To było szczególnie istotne w przypadku instrumentu z art. 15gg, gdzie odmowa była w formie decyzji i należało mieć niezbite i wiarygodne dowody. Z mojej wiedzy wynika, że interpretacja Departamentu Rynku Pracy MRiPS była taka, że pozyskane dane z systemu teleinformatycznego ZUS (usługa ZUS U7N) nie mogą być podstawą do odmowy wypłaty, jako samoistny dokument w związku z faktem, że przepis ustawy covidowej nie wymagał weryfikacji oświadczeń, a ponadto informacja z ZUS U7N nie zawierała ewentualnych danych dotyczących układu ratalnego (umorzenia) w przypadku sprawdzania braku zaległości w ZUS. Ponadto nie można było sprawdzić zaległości, ani liczby pracowników w przypadku, gdy upłynął rok od wnioskowanego do wsparcia okresu.*

(akta kontroli str. 1013-1017)

Zgodnie z art. 31a ust. 4 ustawy COVID-19 minister właściwy do spraw pracy może przekazać wojewódzkim urządům pracy środki na finansowanie kosztów obsługi realizacji rozwiązań przewidzianych dla podmiotów, o których mowa w art. 15g, 15gg, art. 15gga oraz 15gga¹ w wysokości maksymalnie do 0,5% kwoty przekazanej przez dysponenta FGŚP na realizację tych zadań.

Na pokrycie kosztów realizacji zadań związanych z udzielanym wsparciem WUP otrzymał od dysponenta FGŚP łącznie 6 701,8 tys. zł (2 842,5 tys. zł w 2020 r. i 3 859,3 tys. zł w 2021 r.), co stanowiło 36,8% kwoty, jaką minister właściwy do spraw

⁴⁸ Protokół przyjęcia ustnych wyjaśnień z dnia 11 marca 2022 r., znak: KGP.410.007.05.2021.

⁴⁹ Protokół przyjęcia ustnych wyjaśnień z dnia 9 marca 2022 r., znak: KGP.410.007.05.2021.

pracy mógł przekazać WUP na koszty realizacji nałożonych na Urząd zadań na lata 2020-2021 (limit 0,5% stanowi kwota 18 218,7 tys. zł)⁵⁰.

WUP zwracał się do dysponenta FGŚP o zwiększenie limitu na koszty osobowe i rzeczowe⁵¹ związane z rozpatrywaniem wniosków do wysokości 0,5% środków przekazanych beneficjentom w ramach *ustawy COVID-19*. W odpowiedzi na pierwsze pismo WUP z dnia 7 lipca 2020 r. skierowane do dysponenta Funduszu o zwiększenie limitu wydatków na 2020 r. z przeznaczeniem na koszty rzeczowe wynikające z wynajmu dodatkowej powierzchni oraz dodatkowej pomocy prawnej w kwocie 96 145,00 zł, Urząd uzyskał odmowę. W uzasadnieniu minister właściwy do spraw pracy wyjaśnił, że ogólna pula środków przewidziana na 2020 r. została rozdysponowana na poszczególne wojewódzkie urzędy pracy, a sytuacja nadzwyczajna związana ze stanem epidemii wymusza oszczędne i racjonalne gospodarowanie środkami pozostającymi w dyspozycji dysponenta Funduszu. Oznacza to, że w WUP należy optymalnie rozłożyć zadania i obowiązki wobec pracowników i zapewnić ciągłość realizacji zadań z zakresu Funduszu. W innym piśmie skierowanym przez WUP do dysponenta Funduszu z dnia 20 kwietnia 2021 r., tj. po dziewięciu miesiącach realizacji przez Urząd zadań covidowych, Urząd wnioskował o przyznanie dodatkowych środków do wysokości 0,5% kwoty informując o niewystarczających środkach, które zagrażają właściwej realizacji nałożonych zadań, w tym terminowej realizacji wypłat dla przedsiębiorców, dochowaniu ustawowych terminów na weryfikację rozliczeń.

WUP szacował roczny koszt obsługi zadań nałożonych *ustawą COVID-19* na kwotę około 7 000 tys. zł ponad środki otrzymane od ministra właściwego do spraw pracy. W latach 2020-2021 otrzymał dodatkowe wsparcie ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego w łącznej kwocie 3 974,2 tys. zł (1 667,3 tys. zł w 2020 r. i 2 306,9 tys. zł w 2021 r.)⁵².

Brak wystarczających środków na koszty obsługi realizacji zadań z *ustawy COVID-19* był sygnalizowany również w piśmie Marszałka Województwa Mazowieckiego do ówczesnego Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 21 czerwca 2021 r.⁵³. Marszałek wskazał, iż nieuzasadnionym jest, aby koszty powstałe w związku z realizacją zadań, nienależących do zadań własnych samorządu województwa ponoszone były z budżetu Województwa Mazowieckiego. Podkreślił, iż bez finansowego wsparcia Ministerstwa nie będzie możliwa sprawna i efektywna realizacja zadań w zakresie wsparcia przedsiębiorców. Wskazał także na możliwość pojawienia się przypadków opóźnień w wypłacie należnych świadczeń oraz wzrastającego ryzyka nieustalenia lub przedawnienia roszczeń FGŚP.

Na 2022 r. Ministerstwo ustanowiło limit środków na koszty obsługi zadań z *ustawy COVID-19* w wysokości 10 320,4 tys. zł⁵⁴.

(akta kontroli str. 141-143, 1055-1059, 1075-1094)

W Urzędzie ustalono odrębne procedury, odnoszące się do poszczególnych instrumentów wsparcia, uszczegóławiające obowiązujące przepisy je ustanawiające. I tak WUP opracował dla wsparcia z:

- art. 15g *ustawy COVID-19* kartę procesu realizacji wniosku o przyznanie świadczeń, kartę procesu weryfikacji wstępnej wniosku o przyznanie świadczeń oraz procedurę weryfikacji końcowej wniosków;

⁵⁰ Pismo Wicedyrektora WUP z dnia 15 marca 2022 r., znak: ZKW.0910.18.2021.AP.

⁵¹ Tj. zatrudnieniem pracowników, wynajmem dodatkowej powierzchni biurowej, itp. pisma m. in. z dnia: 7 lipca 2020 r., nr FGŚP.4202.40.2020.AF, 20 kwietnia 2021 r., nr FGŚP.4202.38.2021.AF, z dnia 19 lipca 2021 r. nr FGŚP.4202.73.2021.AP oraz z dnia 29 września 2021 r. nr WK.III.4202.35.2021.KL.

⁵² Pismo Dyrektora WUP z dnia 30 marca 2022 r., znak: ZKW.0910.18.2021.AF.

⁵³ Znak: OR-OP-I.043.2.2021.PS.

⁵⁴ Decyzja z dnia 8 lutego 2022 r.

- art. 15gg kartę procesu realizacji wniosku o przyznanie świadczeń i kartę procesu weryfikacji wstępnej wniosku o przyznanie świadczeń;
- art. 15gga i 15gga¹ karty procesu realizacji wniosku o przyznanie świadczeń.

Karty procesu realizacji wniosku o przyznanie świadczeń zawierają listę (około 30 pozycji) sprawdzającą kompletność i prawidłowość dokumentacji. Zawierała ona także listę sprawdzającą wymagane we wniosku oświadczenia przedsiębiorcy, w tym oświadczenia o pouczeniu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń oraz listę koniecznych załączników. Oświadczenia dotyczyły m.in.:

- wystąpienia spadku obrotów gospodarczych,
 - braku przesłanek do ogłoszenia upadłości,
 - zalegania lub niezalegania w regulowaniu zobowiązań podatkowych, składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz na FGŚP i Fundusz Pracy,
 - numeru rachunku bankowego,
 - nielączenia pomocy z inną pomocą w odniesieniu do tych samych pracowników w zakresie takich samych tytułów wypłaty na rzecz ochrony miejsc pracy.
- (akta kontroli: 1095-1135)

Pracownicy weryfikujący wnioski każdorazowo, w oparciu o dostępne rejestry KRS i CEIDG, dokonywali weryfikacji wniosku w zakresie:

- nazwy podmiotu, identyfikatorów, adresu,
- osoby umocowanej do składania wniosku,
- właściwości terytorialnej,
- spełnienia przesłanek podmiotowych przez wnioskodawcę, co niekiedy dodatkowo weryfikowano w oparciu o statut lub inne dokumenty określające status prawny wnioskodawcy⁵⁵.

Od 18 czerwca 2020 r. w programie WUP-VIATOR sprawdzano, czy numer rachunku bankowego znajduje się na tzw. białej liście podatników VAT i czy podany we wniosku numer rachunku bankowego istnieje na innym wniosku. Weryfikacja wniosków była wielostopniowa. Dokonywał jej pracownik, następnie kierownik zespołu i radca prawny kontrolowali poprawność weryfikacji, a przed wypłatą środków weryfikacji dokonywali jeszcze wicedyrektor i główna księgowa.

Po nowelizacji *ustawy COVID-19*⁵⁶ z dniem 19 grudnia 2021 r. przedsiębiorcy składali wnioski na podstawie art. 15gga *ustawy COVID-19*. Wtedy też zostały uruchomione w programie WUP-VIATOR dodatkowe funkcjonalności umożliwiające automatyczną weryfikację:

- kodu przeważającej działalności gospodarczej PKD wykazanego we wniosku z kodem PKD wynikającym z rejestru REGON w bazie Głównego Urzędu Statystycznego według stanu na dzień wskazany w przepisach tj. odpowiednio 30 września 2020 r., 30 listopada 2020 r. lub 31 marca 2021 r.,
- czy wnioskodawcy zostało udzielone finansowe wsparcie w ramach innych instrumentów (z. art. art. 15g, 15gg, 15zzb – przez PUP, 15zze, 15 zze² *ustawy COVID-19*) oraz czy okres, na który został udzielony któryś z wymienionych instrumentów był tożsamy z okresem zadeklarowanym na wniosku,
- łącznej kwoty dofinansowania.

W związku z faktem, że wsparcie z art. 15gga *ustawy COVID-19* stanowiło pomoc publiczną, procedura obsługi wniosków składanych przez przedsiębiorców zawierała

⁵⁵ Przesyłane na żądanie WUP.

⁵⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 2255

konieczność weryfikacji dotychczas udzielonej pomocy publicznej⁵⁷. Wysokość udzielonej pomocy publicznej była każdorazowo weryfikowana przez pracowników w systemie SUDOP⁵⁸.

Karty procesu weryfikacji końcowej rozliczenia wniosku o przyznanie świadczeń opracowane dla wsparcia z art. 15g i 15gg *ustawy COVID-19* polegają na sprawdzeniu kompletności złożonego rozliczenia i prawidłowości złożonych oświadczeń i dokumentów. Według wyjaśnień Kierownika Wydziału FGŚP⁵⁹ kompletność rozliczenia polega na sprawdzeniu, czy został załączony m.in.: formularz rozliczeniowy, wykaz pracowników uprawnionych do wsparcia, kalkulator rozliczeniowy wskazujący pracowników, którzy faktycznie otrzymali pomoc, dowody potwierdzające wypłatę wynagrodzeń, potwierdzenie wpłat składek ZUS i zaliczek na podatek dochodowy oraz ewentualny zwrot niewykorzystanej pomocy.

W przypadku braku rozliczenia lub złożenia przez beneficjentów rozliczenia niepełnego (niekompletnych dokumentów), WUP kierował wezwania do złożenia rozliczeń z otrzymanych dofinansowań lub uzupełnienia złożonych dokumentów pod rygorem dokonania wstępnej negatywnej weryfikacji rozliczenia. Brak odpowiedzi ze strony beneficjentów powodował skierowanie do nich pisma zawierającego informację o dokonaniu wstępnej negatywnej weryfikacji rozliczenia otrzymanego dofinansowania. Jednocześnie ww. piśmie wzywano ponownie do rozliczenia bądź uzupełnienia złożonego rozliczenia pod rygorem końcowej negatywnej weryfikacji rozliczenia.

W przypadku braku uzupełnienia niekompletnego rozliczenia w terminie lub całkowitego braku odpowiedzi ze strony beneficjentów, WUP nie podejmował dotychczas działań wzywających przedsiębiorcę do zwrotu otrzymanego wsparcia.

W kwestii dotyczącej nieuzupełniania w terminie przez beneficjentów złożonych rozliczeń bądź braku odpowiedzi beneficjentów na wezwanie WUP i nie podejmowania przez WUP dalszych czynności zmierzających do wezwania beneficjenta do zwrotu wsparcia, Dyrektor WUP wyjaśnił⁶⁰, że przyjęto zasadę, że wiążące dla WUP będą ustalenia wynikające z rozliczenia końcowego. Podkreślił także, że zasady rozliczenia, tak wstępnego, jak i końcowego powinny zostać określone przez dysponenta środków dla wszystkich wojewódzkich urzędów pracy, co de facto nie miało miejsca.

(akta kontroli str. 1013-1017, 1042-1050, 1095-1135)

Propozycje wprowadzenia korekt w instrumentach pomocowych finansowanych na podstawie *ustawy COVID-19* były zgłaszane ministrowi właściwemu do spraw pracy przez Konwent Dyrektorów Wojewódzkich Urzędów Pracy⁶¹, którego członkiem był m.in. Dyrektor WUP w Warszawie. Dotyczyły one m.in. zmian w systemie rozpatrywania wniosków oraz zmian w umowach z przedsiębiorcami w zakresie rozliczania otrzymanego dofinansowania. Wynikały one z:

- wydłużającego się okresu oczekiwania przez przedsiębiorcę na wypłatę dofinansowania po złożeniu wniosku o udzielenie mu pomocy,

⁵⁷ Zgodnie z instrukcją otrzymaną z Ministerstwa RiPS WUP miał obowiązek zweryfikować wysokość dopuszczalnej pomocy, jeśli kwota wnioskowanej pomocy zbliżała się do limitu.

⁵⁸ System Udostępniania Danych o Pomocy Publicznej dostępny na stronie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów umożliwiał weryfikację oświadczeń beneficjentów co do wysokości udzielonej pomocy publicznej złożonych na wniosku i formularzu pomocy publicznej. W przypadku rozbieżności mających wpływ na możliwość udzielenia pomocy publicznej sprawy były wyjaśniane indywidualnie z beneficjentami.

⁵⁹ Protokół pobrania ustnych wyjaśnień z dnia 9 marca 2022 r., znak: KGP.410.007.05.2021.

⁶⁰ Protokół przyjęcia ustnych wyjaśnień z dnia 11 marca 2022 r., znak: KGP.410.007.05.2021.

⁶¹ Dalej „Konwent” lub „Konwent Dyrektorów”. Konwent to gremium dyrektorów wojewódzkich urzędów pracy z całej Polski, który obraduje przynajmniej raz na kwartał. Celem działania Konwentu jest m.in. wypracowanie wspólnych kierunków realizacji zadań.

- błędów przedsiębiorców w wyliczeniach indywidualnych wartości wynagrodzeń i ich dofinansowania,
- przesyłania przez przedsiębiorców korzystających ze wsparcia cząstkowych /niepełnych informacji,
- braku możliwości modyfikowania/anulowania treści wniosku,
- pracochłonności obsługi wniosków w formie papierowej,
- uproszczenia i ujednoczenia zasad naliczania odsetek w przypadkach stwierdzenia obowiązku zwrotu przyznanych z FGŚP środków w zakresie dotyczącym pomocy udzielanej na podstawie art. 15g oraz art. 15gg *ustawy COVID-19*,
- niejasnych procedur przyznawania limitów dla WUP (według wskaźnika 0,5% udzielonego wsparcia), a także barier związanych z ograniczonymi środkami finansowymi,
- ograniczonych zasobów kadrowych WUP,
- modyfikacji treści art. 15g ust. 17b *ustawy COVID-19*, tj. przepisu określającego termin 60 dni na dokonanie wstępnej weryfikacji rozliczenia i trzech lat na przeprowadzenie końcowej weryfikacji rozliczenia, co w opinii Konwentu - zarówno w zakresie spełnienia pierwszego, jak i drugiego wymogu – było niewykonalne.

Minister właściwy do spraw pracy odnosił się do zgłaszanych przez Konwent problemów. I tak pismem z dnia 21 maja 2020 r.⁶² dyrektorzy wojewódzkich urzędów pracy otrzymali informację, że przepisy ustawy *Prawo przedsiębiorców*⁶³ przemawiają za dopuszczeniem rozpatrywania wniosków o dofinansowanie ze środków FGŚP w oparciu o oświadczenia przedsiębiorcy, prowadzącym do uproszczenia procedury rozpatrywania wniosków, także bez konieczności dołączania porozumienia (pracodawcy z pracownikami) oraz wykazu pracowników i ich weryfikacji na tym etapie. Weryfikacja wykazu sporządzonego przez przedsiębiorcę i udostępnianego dyrektorowi WUP na jego żądanie może się odbywać na etapie rozliczenia środków. W innych kwestiach poruszonych przez Konwent Minister wskazał, że przedsiębiorcy mogą być zobowiązani do określonego zachowania tylko na podstawie przepisów prawa i konieczności równego traktowania wszystkich przedsiębiorców, także w związku z trwającymi pracami w zakresie nowych funkcjonalności systemu WUP-VIATOR oraz poziomem zwiększenia limitu wydatków dla wojewódzkich urzędów pracy na obsługę zadań z zakresu FGŚP. W kwestii m.in. upraszczania procedury rozpatrywania przez WUP wniosków, Kierownik Wydziału FGŚP wyjaśniła⁶⁴, że WUP sygnalizował Ministerstwu, że pierwotna procedura wydłuża proces przyznawania wsparcia, natomiast uproszczenie procedury spełniało oczekiwania WUP. Podkreśliła, że WUP był zobligowany, żeby jak najszybciej wypłacać wsparcie, co było postulatem wszystkich dyrektorów wojewódzkich urzędów pracy. Zamiarem Ministerstwa była weryfikacja wniosków na etapie oświadczeń, natomiast przedsiębiorcy mieli świadomość, że na każdym etapie mogą być wezwani do przedłożenia wykazu pracowników czy porozumienia.

W dniu 2 lipca 2020 r. Minister doprecyzował stanowisko⁶⁵ dotyczące braku obowiązku weryfikacji przedstawionego przez przedsiębiorcę wykazu osób informując, że w przypadku, gdy podmiot wnioskujący o pomoc dołączy do wniosku wykaz pracowników uprawnionych do świadczeń, wojewódzki urząd pracy nie ma obowiązku weryfikować wykazu na etapie rozpatrzenia wniosku.

(akta kontroli str. 1010-1012, 1018-1029, 1075-1081)

⁶² Pismo Aliny Nowak, Podsekretarza Stanu w MRPIPS, znak: DF-III.058.34.2020.PG.

⁶³ Dz. U. z 2021 r. poz. 162 ze zm.

⁶⁴ Protokół przyjęcia ustnych wyjaśnień z dnia 11 marca 2022 r., znak: KGP.410.007.05.2021.

⁶⁵ Pismo Wiesława Majaka, p.o. Dyrektora Departamentu Funduszy w MRPIPS, znak: DF-III.058.50.2020.MO.

Podmioty ubiegające się o przyznanie dofinansowania w ramach instrumentu z art. 15g *ustawy COVID-19* wynagrodzeń pracowników objętych przestojem ekonomicznym albo obniżonym wymiarem czasu pracy, w następstwie COVID-19 zobowiązane były⁶⁶ złożyć do WUP:

- wniosek o przyznanie świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy obejmujący m.in. dane identyfikacyjne podmiotu, informację o okresie dofinansowania, liczbę pracowników objętych wnioskiem o dofinansowanie, kwotę dofinansowania w podziale na wynagrodzenia i pokrycie składek na ubezpieczenie społeczne pracowników należnych od pracodawcy, oświadczenia: o spadku obrotów⁶⁷, które uprawniały do otrzymania dofinansowania (wraz ze wskazaniem daty, od której liczony był spadek obrotów), niezaleganiu ze składkami ZUS i podatkami do końca III kwartału 2019 r., o odprowadzaniu składek na ubezpieczenia społeczne od pracowników⁶⁸ ujętych w wykazie pracowników⁶⁹,
- wykaz pracowników⁷⁰ uprawnionych do świadczeń wypłacanych ze środków FGŚP wraz z informacją o wysokości obrotów, których procentowy spadek uprawniał do otrzymania dofinansowania⁷¹,
- kopię porozumienia, o którym mowa w art. 15g ust. 11 *ustawy COVID-19* określającego warunki i tryb wykonywania pracy w okresie przestoju ekonomicznego lub obniżonego wymiaru czasu pracy⁷²,
- umowę na wypłatę świadczeń,
- pełnomocnictwo w przypadku działania podmiotu za pośrednictwem osób trzecich.

Badanie próby dziesięciu⁷³ wniosków rozpatrzonych negatywnie, w ramach instrumentu określonego w art. 15g *ustawy COVID-19*, w 2021 r.⁷⁴ wykazało, że osiem z nich (80%) zostało rozpatrzonych w terminie do 30 dni od ich złożenia. Pozostałe dwa wnioski⁷⁵ (20%) zostały rozpatrzone w terminie odpowiednio 37 i 41 dni od ich złożenia, co szczegółowo przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” niniejszego wystąpienia. Przyczyny odmów dla ww. dziesięciu wniosków wynikały z niespełnienia przez wnioskodawców warunków przyznania dofinansowania, tj. przedsiębiorca:

⁶⁶ Na podstawie przepisów *ustawy COVID-19* oraz wymogów ustanowionych przez dysponenta FGŚP.

⁶⁷ Zgodnie z art. 15g ust. 9 *ustawy COVID-19* przez spadek obrotów gospodarczych rozumie się spadek sprzedaży towarów i usług w ujęciu ilościowym lub wartościowym: 1) nie mniej niż 15% obliczony jako stosunek łącznych obrotów w ciągu dowolnie wskazanych dwóch kolejnych miesięcy kalendarzowych, przypadających w okresie po dniu 31 grudnia 2019 r. do dnia poprzedzającego dzień złożenia wniosku, w porównaniu do łącznych obrotów z analogicznych dwóch kolejnych miesięcy kalendarzowych roku poprzedniego; za miesiąc uważa się także 30 kolejno po sobie następujących dni kalendarzowych, w przypadku gdy dwumiesięczny okres porównawczy rozpoczyna się w trakcie miesiąca kalendarzowego, to jest w dniu innym niż pierwszy dzień danego miesiąca kalendarzowego, lub 2) nie mniej niż 25% obliczony jako stosunek obrotów z dowolnie wskazanego miesiąca kalendarzowego, przypadającego po dniu 31 grudnia 2019 r. do dnia poprzedzającego dzień złożenia wniosku, w porównaniu do obrotów z miesiąca poprzedniego; za miesiąc uważa się także 30 kolejno po sobie następujących dni kalendarzowych, w przypadku gdy okres porównawczy rozpoczyna się w trakcie miesiąca kalendarzowego, to jest w dniu innym niż pierwszy dzień danego miesiąca kalendarzowego.

⁶⁸ Oświadczenie to stanowiło część wniosków do 20 lipca 2020 r.

⁶⁹ Wykaz pracowników udostępniony przez MRiPS, na podstawie którego obliczano wysokość dofinansowania obejmował m.in.: imię i nazwisko pracownika, PESEL (lub numer dowodu osobistego, numer paszportu), wartość wynagrodzenia brutto w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku, wymiar czasu pracy przed obniżeniem i po obniżeniu wymiaru, wysokość wynagrodzenia pracownika po obniżeniu wymiaru czasu pracy, wysokość dofinansowania do wynagrodzenia, składki na ubezpieczenia społeczne.

⁷⁰ Od 23 maja 2020 r. dołączenie wykazu pracowników nie było obligatoryjne, natomiast we wniosku wprowadzono oświadczenie, że na dzień sporządzenia wniosku taki wykaz pracowników uprawnionych do świadczeń został sporządzony, a beneficjent zobowiązał się do dostarczenia wykazu na żądanie uprawnionych organów.

⁷¹ Od 23 maja 2020 r. dołączenie informacji o procentowym spadku obrotów uprawniającym do otrzymania świadczeń nie było obligatoryjne.

⁷² Od 23 maja 2020 r. zrezygnowano z obowiązku dołączenia porozumienia, natomiast we wniosku wprowadzono oświadczenie, że na dzień złożenia wniosku beneficjent zawarł stosowne porozumienie.

⁷³ Próba została dobrana w sposób losowy z wewnętrznego rejestru wniosków prowadzonych w WUP.

⁷⁴ Jeden wniosek był złożony w 2020 r.

⁷⁵ Wnioski o nr: 14000/CV-19/23081000; 14000/CV-19/19094624.

- otrzymał już wsparcie na dofinansowanie wynagrodzeń dla tych samych pracowników (trzy przypadki),
- ubiegał się o dofinansowanie od miesiąca, który nie był miesiącem złożenia wniosku, w sytuacji, gdy *ustawa COVID-19* stanowi, że świadczenia przysługują od miesiąca złożenia wniosku (pięć przypadków),
- wnioskował o wsparcie za miesiące: czerwiec, lipiec i sierpień, a dofinansowanie możliwe było do 30 czerwca 2021 r. (jeden przypadek),
- ubiegał się o wsparcie dla siebie jako prezesa spółki pomimo, że nie jest on pracownikiem w rozumieniu art. 2 Kodeksu pracy⁷⁶ (jeden przypadek).

Jak wyjaśniła Kierownik Wydziału FGŚP⁷⁷, w której Wydziale przygotowywano te odmowy, w procedurze rozpatrywania wniosków składanych na podstawie art. 15g *ustawy COVID-19* nie miały zastosowania przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego⁷⁸, nie było przewidzianego trybu odwoławczego. Udzielenie odpowiedzi odmownej po upływie 30 dni spowodowane było dużą ilością złożonych wniosków i niewystarczającą ilością pracowników. Pisma, kierowane do podmiotów ubiegających się o otrzymanie dofinansowania, zawiadamiające o odmowie przyznania świadczeń wraz z uzasadnieniami zostały przesłane w terminie do trzech dni od czasu rozpatrzenia wniosków.

Na podstawie badania próby wybranych losowo, zaakceptowanych 40 wniosków dotyczących instrumentu pomocowego określonego w art. 15g *ustawy COVID-19* ustalono, że wnioski te zostały rozpatrzone w terminach⁷⁹: do 14 dni – cztery wnioski, od 15 do 30 dni – 16 wniosków, od 31 do 60 dni – 12 wniosków⁸⁰ i powyżej 60 dni – osiem wniosków⁸¹. Rozpatrzenie wniosków powyżej 30 dni od ich złożenia zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Środki zgodnie z umowami, stanowiącymi załączniki do wniosków, wypłacono w następujących terminach liczonych od złożenia wniosku:

- do 14 dni (w czterech przypadkach),
- od 15 do 30 dni (w 14 przypadkach),
- powyżej 30 dni (w 22 przypadkach).

Według wyjaśnień Wicedyrektora WUP⁸² przyczyny rozpatrzenia tych wniosków i wypłaty środków po upływie 30 dni od ich złożenia, były m.in. następujące:

- niedostosowanie programu WUP-VIATOR do potrzeb WUP. Brak możliwości składania korekt do wniosków składanych na podstawie art. 15g *ustawy COVID-19* powodował, że każda korekta wniosku była przez system traktowana jako nowy wniosek,
- błędy wnioskodawców powodujące konieczność składania kilku korekt,
- absencja chorobowa upelnomocnionych pracowników wnioskodawców,
- konieczność ustalenia wykładni przepisów,
- duża ilość wniosków,
- błędy pracowników WUP.

⁷⁶ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, Dz. U. z 2022 r., poz. 1510 ze zm.

⁷⁷ Protokół przyjęcia ustnych wyjaśnień z dnia 9 marca 2022 r., znak: KGP.410.007.05.2021.

⁷⁸ Gdyż w przypadku pozytywnego załatwienia wniosku podpisywana była umowa cywilnoprawna.

⁷⁹ Licząc od daty wpływu wniosku

⁸⁰ Wnioski nr: 1) WOMP/20/12/02/000002; 2) CV-19/26290477; 3) CV-19/19694296; 4) CV-19/23883190; 5) CV 19/20755508; 6) WOMP/21/03/19/000001; 7) CV-19/23056924; 8) CV-19/18562658; 9) CV-19/18965503; 10) CV-19/21144423; 11) CV 19/22165675; 12) CV-19/19072116.

⁸¹ Wnioski nr: 1) CV-19/13548163; 2) CV-19/21969597; 3) CV-19/401638; 4) CV-19/15653265; 5) CV-19/13549516; 6) CV 19/13824688; 7) CV-19/16001982; 8) CV-19/18752336.

⁸² Pismo z dnia 15 grudnia 2021 r., znak: ZKW.0910.18.2021.AP.

Na podstawie art. 15g ust. 17b pkt 1 *ustawy COVID-19*, WUP dokonał wstępnej weryfikacji rozliczeń otrzymanych środków. Rozliczenia 19 z 40 zbadanych przedsiębiorców zostały zweryfikowane negatywnie, pozostałe 21 rozliczeń zostało zweryfikowanie pozytywnie. Weryfikacja w przypadku 21 wniosków nastąpiła w ustawowym terminie, a 19 wniosków zweryfikowano z opóźnieniem⁸³. WUP wyjaśnił⁸⁴, że zwłoka w weryfikacji wniosków spowodowana była m.in. niewystarczającą ilością pracowników. Wstępna weryfikacja rozliczeń wykazała, iż:

- 21 przedsiębiorców, pomimo obowiązku, nie przedłożyło dokumentów potwierdzających wykonanie zobowiązania wypłaty wynagrodzeń pracownikom (odprowadzając od nich należne składki oraz zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych) z otrzymanego wsparcia. W przypadku pozostałych przedsiębiorców, WUP zweryfikował spełnienie przez nich zobowiązań na podstawie m.in. załączonych do rozliczeń kopii przelewów wynagrodzeń i przelewów składek do ZUS;
- 21 przedsiębiorców nie przedłożyło dokumentów potwierdzających wypełnienie obowiązku niezwalniania pracowników, na których otrzymali świadczenia. Pozostali przedsiębiorcy wypełnili ten obowiązek. Jego spełnienie zostało zweryfikowane przez WUP poprzez sprawdzenie imiennych przelewów wynagrodzeń pracowników zamieszczonych w programie WUP-VIATOR;
- 12 przedsiębiorców nie przedłożyło wykazu pracowników uwzględniających wysokość wynagrodzeń, które umożliwiłyby sprawdzenie czy wynagrodzenie pracowników, na których otrzymali wsparcie nie było wyższe niż 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału. W przypadku pozostałych przedsiębiorców WUP zweryfikował ten warunek na podstawie załączonych list płac i nie stwierdził jego naruszenia;
- 11 przedsiębiorców przekazało rozliczenie wykorzystania wsparcia w terminie, sześciu przedsiębiorców nie przekazało w ogóle rozliczenia⁸⁵, pozostali dokonali rozliczenia po terminie.

W ramach wstępnej weryfikacji rozliczeń nie stwierdzono wykorzystania środków niezgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 26, 196-206)

Podmioty ubiegające się o przyznanie wsparcia w ramach instrumentu z art. 15gg *ustawy COVID-19* (wprowadzonego w dniu 24 czerwca 2020 r.⁸⁶) na dofinansowanie wynagrodzeń pracowników nieobjętych przestojem, przestojem ekonomicznym lub obniżonym wymiarem czasu pracy, w związku ze spadkiem obrotów gospodarczych w następstwie wystąpienia COVID-19 były zobowiązane⁸⁷ złożyć do WUP:

- wniosek o przyznanie świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy obejmujący m.in. dane identyfikacyjne podmiotu, informację o okresie dofinansowania, liczbę pracowników objętych dofinansowaniem, kwotę dofinansowania w podziale na wynagrodzenia i pokrycie składek na ubezpieczenie społeczne pracowników należnych od pracodawcy, oświadczenia o spadku obrotów⁸⁸ ustalony

⁸³ 60 dni od dnia upływu terminu do złożenia rozliczenia przez beneficjenta.

⁸⁴ Pismo Wicedyrektora WUP z dnia 14 stycznia 2022 r., znak: ZKW.0910.18.2021.AW.

⁸⁵ Do dnia 20 stycznia 2022 r.

⁸⁶ Instrument dodany art. 77 *ustawy* z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. z 2022 r., poz. 2141)

⁸⁷ Na podstawie przepisów *ustawy COVID-19* oraz wymogów ustanowionych przez Dysponenta FGŚP.

⁸⁸ Zgodnie z art. 15g ust. 9 *ustawy COVID-19* przez spadek obrotów gospodarczych rozumie się spadek sprzedaży towarów i usług w ujęciu ilościowym lub wartościowym: 1) nie mniej niż 15% obliczony jako stosunek łącznych obrotów w ciągu dowolnie wskazanych dwóch kolejnych miesięcy kalendarzowych, przypadających w okresie po dniu 31 grudnia 2019 r. do dnia poprzedzającego dzień złożenia wniosku, w porównaniu do łącznych obrotów z analogicznych dwóch kolejnych miesięcy kalendarzowych roku poprzedniego; za miesiąc uważa się także 30 kolejno po sobie następujących dni kalendarzowych, w przypadku gdy dwumiesięczny okres porównawczy rozpoczyna się w trakcie miesiąca kalendarzowego,

na podstawie art. 15g ust. 9 *ustawy COVID-19*, które uprawniało do otrzymania dofinansowania (wraz ze wskazaniem daty, od której liczony był spadek obrotów), o niezaleganiu ze składkami ZUS i podatkami do końca III kwartału 2019, o odprowadzaniu składek na ubezpieczenia społeczne od pracowników⁸⁹ ujętych w wykazie pracowników sporządzanego do wniosku⁹⁰,

- pełnomocnictwo w przypadku działania podmiotu za pośrednictwem osób trzecich.

Badanie próby 10⁹¹ wniosków rozpatrzonych negatywnie w ramach instrumentu pomocowego określonego w art. 15gg *ustawy COVID-19* wykazało, że czas rozpatrywania badanych wniosków do wydania decyzji w czterech przypadkach (40%) wynosił do 31 dni. W pozostałych sześciu⁹² (60%) od 62 do 225 dni. Odmowa dofinansowania nastąpiła we wszystkich przypadkach w formie decyzji administracyjnej, od której odwołanie mogło zostać wniesione do Samorządowego Kolegium Odwoławczego⁹³. Przyczyny odmów były następujące:

- wnioskodawca nie był podmiotem uprawnionym do otrzymania świadczeń (sześć przypadków),
- wnioskodawca otrzymał już wsparcie na dofinansowanie wynagrodzeń dla tych samych pracowników (dwa przypadki),
- wnioskodawca nie złożył koniecznych wyjaśnień w terminie (dwa przypadki).

Jak wyjaśniła Kierownik Wydziału w WUP⁹⁴, która odpowiadała za przygotowanie tych decyzji, przyczyny zwłoki w wydaniu sześciu decyzji były m.in. następujące:

- korekta pierwotnego wniosku, którą też trzeba było rozpatrzyć (dwa wnioski),
- konieczność korespondencji za pośrednictwem poczty z ZUS⁹⁵, dla sprawdzenia danych z wniosku (jeden wniosek),
- weryfikacja wniosków przez pracowników filii WUP⁹⁶, z których dokumenty musiały być przewiezione do WUP (dwa wnioski),
- uzupełnianie przez wnioskodawcę dokumentów na wezwanie WUP np. w przypadku, gdy złożył on kilka wniosków powinien udowodnić, że nie stara się o pomoc dla tych samych pracowników (dwa wnioski),
- brak odpowiedniej ilości pracowników do opracowywania omawianych wniosków (sześć wniosków).

Pisma zawiadamiające o odmowie przyznania świadczeń wraz z uzasadnieniami przesłane zostały do trzech dni od czasu rozpatrzenia wniosków.

Na podstawie badania próby 40 zaakceptowanych wniosków przedsiębiorców, którzy otrzymali wsparcie na podstawie art. 15gg *ustawy COVID-19* ustalono, iż od czasu

to jest w dniu innym niż pierwszy dzień danego miesiąca kalendarzowego, lub 2) nie mniej niż 25% obliczony jako stosunek obrotów z dowolnie wskazanego miesiąca kalendarzowego, przypadającego po dniu 31 grudnia 2019 r. do dnia poprzedzającego dzień złożenia wniosku, w porównaniu do obrotów z miesiąca poprzedniego; za miesiąc uważa się także 30 kolejno po sobie następujących dni kalendarzowych, w przypadku gdy okres porównawczy rozpoczyna się w trakcie miesiąca kalendarzowego, to jest w dniu innym niż pierwszy dzień danego miesiąca kalendarzowego.

⁸⁹ Oświadczenie to widniało we wnioskach do dnia 10 lipca 2020 r.

⁹⁰ Dołączenie wykazu pracowników do wniosku nie było obligatoryjne.

⁹¹ Próba została dobrana w sposób losowy z rejestru wniosków złożonych przez przedsiębiorców prowadzonego przez WUP.

⁹² Wnioski nr: 1) CV-19/25853547; 2) CV-19/23283712; 3) CV-19/21990823; 4) CV-19/21975750; 5) CV-19/15301927; 6) CV-19/15288309.

⁹³ Dalej: SKO.

⁹⁴ Wyjaśnienie Kierownika Wydziału Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy z dnia 14 stycznia 2022 r., znak: ZKW.0910.18.2021.AK

⁹⁵ W ZUS za pomocą programu VIATOR pomocniczo można było dokonać weryfikacji w zakresie sprawdzenia czy podmiot figuruje jako płatnik i z jaką ilością osób zgłoszonych do ZUS. System nie weryfikował pracowników z imienia i nazwiska. Można było także dokonać weryfikacji w zakresie zaległości w ZUS, jednakże nie była to miarodajna weryfikacja, gdyż odbiegała niejednokrotnie od rzeczywistego stanu. – Pismo Dyrektora WUP z dnia 3 lutego 2022 r. nr ZKW.0910.18.2021.AF.

⁹⁶ W Ciechanowie, Ostrołęce, Płocku, Radomiu i Siedlcach.

wpływu wniosków do ich rozpatrzenia upłynęło: do 14 dni – dziewięć wniosków, od 15 do 30 dni – 25 wniosków, powyżej 30 do 60 dni – cztery wnioski⁹⁷, a powyżej 60 dni – dwa wnioski⁹⁸.

Od złożenia wniosku do wypłaty wsparcia upłynęło:

- do 14 dni (w dziewięciu przypadkach),
- od 15 do 30 dni (w 25 przypadkach),
- powyżej 30 dni (w sześciu przypadkach⁹⁹), co zostało przedstawione w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Wypłata środków następowała w dniu akceptacji wniosków. Przyczyny rozpatrzenia wniosków i wypłaty środków po upływie 30 dni od ich złożenia, to m.in.:

- błędy wnioskodawców, powodujące konieczność składania kilku korekt, w tym błędne złożenie wniosku na podstawie art. 15gg *ustawy COVID-19*, gdy należało złożyć wniosek z art. 15g tej ustawy,
- duża ilość wniosków - od 1 kwietnia do 30 czerwca 2020 r. wpłynęły do WUP 12 452 wnioski na podstawie art. 15g i 15gg *ustawy COVID-19*.

Rozliczenia tych wniosków nie zostały przez WUP dotychczas poddane wstępnej weryfikacji, przy czym, jak wynika z programu WUP-VIATOR, sześciu przedsiębiorców nie złożyło żadnego dokumentu w celu rozliczenia się.

(akta kontroli str. 54 – 58, 178 – 179, 183 – 226, 355, 368 – 469, 494 – 498, 559 – 577)

Podmioty ubiegające się o przyznanie świadczeń w ramach instrumentu z art. 15gga oraz art. 15gga¹ *ustawy COVID-19* na rzecz ochrony miejsc pracy ze środków FGŚP na dofinansowanie wynagrodzeń pracowników były zobowiązane¹⁰⁰ złożyć do WUP:

- wniosek o przyznanie świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy obejmujący m.in. dane identyfikacyjne podmiotu, informację o okresie dofinansowania, liczbę pracowników objętych dofinansowaniem, kwotę dofinansowania wynagrodzeń, oświadczenia: o spadku przychodów podatkowych¹⁰¹, które uprawniały do otrzymania dofinansowania (wraz ze wskazaniem okresu spadku obrotów), niezaleganiu ze składkami ZUS i podatkami do końca III kwartału 2019 r., oświadczenie o nieobjęciu dofinansowania pracowników zatrudnionych w okresie krótszym niż trzy miesiące przed złożeniem wniosku, oświadczenie o sporządzeniu na dzień złożenia wniosku wykazu pracowników objętych wnioskiem, oświadczenie o prowadzeniu na dzień 30 września 2020 r. działalności gospodarczej oznaczonej kodem PKD zgodnym z art. 15gga ust. 1 *ustawy o COVID-19*,
- umowę o świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy,
- formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc publiczną związaną z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 oraz jej skutków,

⁹⁷ Wnioski nr: 1) CV-19/21886496; 2) CV-19/24381919; 3) CV-19/2554001; 4) CV-19/22448169.

⁹⁸ Wnioski nr: 1) CV-19/18338111; 2) CV-19/18754992.

⁹⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1233) NIK wyłączyła jawność informacji w interesie beneficjentów, których dotyczą informacje zawarte w wystąpieniu pokontrolnym przez ich wykreślenie i zastąpienie oznaczeniem [...]; dalej: [...].

¹⁰⁰ Na podstawie przepisów *ustawy COVID-19* oraz wymogów ustanowionych przez dysponenta FGŚP.

¹⁰¹ Zgodnie z art. 15gga ust. 1 *ustawy COVID-19* przychód z tej działalności w rozumieniu przepisów podatkowych uzyskany w jednym z trzech miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku był niższy w następstwie wystąpienia COVID-19 co najmniej o 40% w stosunku do przychodu uzyskanego w miesiącu poprzednim lub w analogicznym miesiącu roku poprzedniego.

- pełnomocnictwo w przypadku działania podmiotu za pośrednictwem osób trzecich.

Na podstawie badania próby 10¹⁰² wniosków o przyznanie świadczeń na podstawie art. 15gga *ustawy COVID-19* rozpatrzonych przez WUP negatywnie ustalono, że przedsiębiorcy byli pisemnie powiadomieni o braku akceptacji wniosku wraz z uzasadnieniem w dniu rozpatrzenia wniosków. Odmowy były spowodowane prowadzeniem działalności gospodarczych oznaczonych kodami wiodącymi niewymienionymi w ww. przepisie. Sześć wniosków [...] zostało rozpatrzonych w terminie od 38 do 60 dni (60%), pozostałe cztery [...] powyżej 60 dni do 103 (40%), co było spowodowane dużą ilością wniosków i koniecznością składania dodatkowych wyjaśnień przez przedsiębiorców.

Na podstawie badania próby 40 wniosków zaakceptowanych przez WUP z instrumentu określonego w art. 15gga *ustawy COVID-19* ustalono, że od czasu wpływu wniosków do ich rozpatrzenia¹⁰³ upłynęło: do 14 dni – 15 wniosków, 15-30 dni – sześć wniosków, od 30 do 60 dni – dziewięć wniosków [...] oraz powyżej 60 dni – dziewięć [...].

Od złożenia wniosku do wypłaty wsparcia upłynęło:

- do 14 dni (w sześciu przypadkach),
- od 15 do 30 dni (w 14 przypadkach),
- powyżej 30 dni (w 20 przypadkach) [...], co zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Na czas rozpatrywania wniosków miały wpływ m.in. następujące okoliczności:

- dofinansowanie na tej podstawie prawnej stanowiło pomoc publiczną, ich uruchomienie wymagało notyfikacji programu pomocowego przez Komisję Europejską¹⁰⁴, w związku z tym rozpatrywanie wniosków nastąpiło po uzyskaniu notyfikacji KE, tj. w dniu 20 stycznia 2021 r., a dla innych branż po notyfikacji z dnia 11 marca 2021 r. i z dnia 21 czerwca 2021 r.,
- wątpliwości interpretacyjne np. dotyczące łączenia pomocy publicznej z innymi rodzajami pomocy, oceny sytuacji ekonomicznej przedsiębiorców,
- problemy z użytkowaniem systemu WUP-VIATOR – od 1 marca do 9 kwietnia 2021 r. w związku z aktualizacją systemu WUP-VIATOR przedsiębiorcy nie mogli składać korekt wniosków,
- błędy wnioskodawców powodujące konieczność składania kilku korekt,
- absencja chorobowa upelnomocnionych pracowników wnioskodawców,
- absencja chorobowa pracowników WUP.

Wypłata środków, od dnia akceptacji tych wniosków, nastąpiła w 35 przypadkach w terminie do siedmiu dni, a pięciu przypadkach w terminie od 10 do 18 dni. Rozliczenia badanych wniosków nie zostały dotychczas poddane przez WUP wstępnej weryfikacji.

Badanie próby trzech wniosków¹⁰⁵ rozpatrzonych negatywnie w ramach instrumentu pomocowego określonego w art. 15gga¹ *ustawy COVID-19* wykazało, iż odmowy wynikały z niespełnienia przez wnioskodawców warunku w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej oznaczonej kodami PKD wymienionymi w art. 15gga¹ ust. 1 *ustawy COVID-19*. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone w czasie od 18 do 21

¹⁰² Próba została wybrana w sposób losowy z rejestru wniosków złożonych przez przedsiębiorców prowadzonego przez WUP.

¹⁰³ Sposób weryfikacji wniosków przed wypłatą środków jest opisany w pkt 1.4.

¹⁰⁴ Pismo wicedyrektora WUP z dnia 12 stycznia 2022 r. nr ZKW.0910.18.2021.AF.

¹⁰⁵ Na podstawie art. 15gga¹ do WUP złożono łącznie 11 wniosków w tym załatwionych pozytywnie zostało siedem wniosków a jeden pozostawiony bez rozpatrzenia.

dni. Pisma zawiadamiające o odmowie przyznania świadczeń wraz z uzasadnieniami przesłane zostały w dniu rozpatrzenia wniosków.

(akta kontroli str. 227 – 297, 300 – 305, 499 – 512, 554 – 555)

Na podstawie badania próby siedmiu¹⁰⁶ wniosków zaakceptowanych przez WUP z instrumentu określonego w art. 15gga¹ ustawy COVID-19 ustalono, iż od czasu wpływu wniosków do ich rozpatrzenia upłynęło do 14 dni w jednym przypadku. Powyżej 30 dni w sześciu przypadkach¹⁰⁷. Wypłata środków we wszystkich przypadkach nastąpiła w dniu akceptacji wniosku. Rozliczenia tych wniosków nie zostały poddane w WUP wstępnej weryfikacji.

(akta kontroli str. 55 – 56, 183 – 226, 394-395, 509, 513 – 515, 551 – 552, 559 – 585)

Badaniem¹⁰⁸ objęto próbę 45 wniosków złożonych z art. art. 15g, 15gg, 15gga oraz 15gga¹ pod kątem spełnienia wymogów:

- zatrudniania zadeklarowanej we wnioskach o wsparcie liczby pracowników,
- uzyskania oświadczonego we wnioskach spadku obrotów gospodarczych/przychodów

oraz terminu złożenia do WUP rozliczenia z otrzymanych środków¹⁰⁹.

W wyniku badania stwierdzono, że w przypadku 30 wniosków zadeklarowane przez przedsiębiorców wielkości w zakresie zatrudnienia i spadku obrotów (przychodów) były podane prawidłowo. W odniesieniu do 15 wniosków, tj. 33,3% badanej próby stwierdzono, iż WUP, w oparciu o oświadczenia przedsiębiorców, udzielił wsparcia podmiotom, które nie spełniały wymogów ubiegania się o pomoc na łączną kwotę 432 578,6 tys. zł ze względu na niezatrudnianie wskazanej we wniosku liczby pracowników, nieuzyskanie wymaganego przepisami ustawy COVID-19 spadku obrotów gospodarczych (przychodów) bądź nieterminowe złożenie rozliczenia. I tak:

1. wniosek nr 14000/CV-19/25783118 z dnia 30 maja 2021 r. (art. 15g ustawy COVID-19). Wnioskodawca wystąpił o dofinansowanie środków na wypłatę świadczeń z tytułu obniżonego czasu pracy dla 33 pracowników za okres dwóch miesięcy od 1 maja 2021 r. w łącznej kwocie 174,8 tys. zł. Oświadczył, że w okresie dwóch kolejnych miesięcy liczonych od dnia 1 maja 2020 r. obroty gospodarcze spadły nie mniej niż o 15%, zgodnie z art. 15g ust. 9 pkt 1 ustawy, w porównaniu z dwoma kolejnymi miesiącami liczonymi od maja 2019 r. Z informacji uzyskanych od urzędu skarbowego wynika, że przedsiębiorca ten uzyskał wzrost przychodów w okresie maj, czerwiec w 2020 r. w porównaniu z okresem maj, czerwiec 2019 r. o ponad 118 tys. zł tj. o 36%. Z informacji uzyskanej z ZUS wynika natomiast, że przedsiębiorca ten w maju i czerwcu 2021 r. zatrudniał 12, a nie 33 pracowników.

Zgodnie z zapisami § 5 ust. 2 umowy o wypłatę świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy (generowanej automatycznie przez system informatyczny o numerze tożsamym z numerem załączonego wniosku) w razie wykorzystania przez beneficjenta środków niezgodnie z warunkami określonymi w umowie lub we wniosku, beneficjent zobowiązany jest do zwrotu środków na rachunek wojewódzkiego urzędu pracy, z którego środki te otrzymał, w części wykorzystanej niezgodnie z warunkami określonymi w umowie lub we wniosku wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia przekazania środków wykorzystanych niezgodnie z warunkami określonymi w umowie lub we wniosku.

¹⁰⁶ Wszystkie które w WUP zaakceptowano.

¹⁰⁷ Wnioski nr: 1) CV-19/28118156; 2) CV-19/28117144; 3) CV-19/28104230; 4) CV-19/28119685; 5) CV-19/28192612; 6) CV-19/28120550.

¹⁰⁸ Dane i informacje pozyskane w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy o NIK.

¹⁰⁹ Terminowość złożenia rozliczenia zbadano w dwóch przypadkach.

WUP poinformował¹¹⁰, że wskazany beneficjent nie złożył wymaganych dokumentów rozliczeniowych, w tym: kalkulatora rozliczeniowego, potwierdzenia przelewów do ZUS i urzędu skarbowego.

2. wniosek nr 14000/CV-19/13824688 z dnia 15 czerwca 2020 r. (art. 15g ustawy COVID-19). Wnioskodawca wystąpił o dofinansowanie środków na wypłatę świadczeń z tytułu obniżonego czasu pracy dla 50 pracowników za okres jednego miesiąca od 1 czerwca 2020 r. w łącznej kwocie 88,8 tys. zł. Oświadczył, że w okresie jednego miesiąca liczonego od dnia 1 maja 2020 r. jego obroty gospodarcze spadły nie mniej niż o 25%, zgodnie z art. 15g ust. 9 pkt 2 ustawy, w porównaniu do obrotów z miesiąca poprzedniego, tj. kwietnia 2020 r. Z informacji uzyskanych od urzędu skarbowego wynika, że przedsiębiorca ten uzyskał wzrost przychodów w maju 2020 r. w porównaniu z kwietniem 2020 r. o ponad 152 tys. zł, tj. o 87%. Z informacji uzyskanej z ZUS wynika natomiast, że przedsiębiorca ten spełniał wymóg zatrudnienia, w czerwcu 2020 r. zatrudniał 353 pracowników.

Zgodnie z przytoczonymi powyżej zapisami § 5 ust. 2 umowy o wypłatę świadczeń w razie wykorzystania przez beneficjenta środków niezgodnie z warunkami określonymi w umowie lub we wniosku, beneficjent zobowiązany jest do zwrotu na rachunek wojewódzkiego urzędu pracy, z którego otrzymał środki, środków w części wykorzystanej niezgodnie z warunkami określonymi w umowie lub we wniosku wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia przekazania środków wykorzystanych niezgodnie z warunkami określonymi w umowie lub we wniosku. Beneficjent złożył wymagane dokumenty rozliczeniowe w terminie oraz dokonał zwrotu środków w wysokości 29,97 zł.

3. wniosek nr 14000/CV-19/24885259 z dnia 11 maja 2021 r. (art. 15g ustawy COVID-19). Wnioskodawca wystąpił o dofinansowanie środków na wypłatę świadczeń dla 433 pracowników za okres trzech miesięcy od 1 maja 2021 r. w łącznej kwocie 2 589 tys. zł. Oświadczył, że w marcu 2021 r. przychody spadły co najmniej o 40% w stosunku do przychodu uzyskanego w lutym 2020 r. Jednocześnie wskazał, że na dzień 31 marca 2021 r. prowadził działalność gospodarczą oznaczoną według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) kodem 47.77.Z¹¹¹. Z informacji uzyskanych od urzędu skarbowego¹¹² wynika, że przedsiębiorca ten uzyskał spadek przychodów w marcu 2021 r. w porównaniu z lutym 2020 r. o ponad 465 2 tys. zł, tj. o 3%. Przedsiębiorca wyjaśnił, że spadek wartości przychodów w wyspecjalizowanych sklepach zlokalizowanych na terenie galerii handlowych (kod 47.77.Z - *Sprzedaż detaliczna zegarków, zegarów i biżuterii prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach*) wyniósł w tym okresie 45%. Niemniej wniosek o przyznanie świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy zawierał oświadczenie o spadku obrotów o 40% z całej działalności, nie zaś z działalności przeważającej. Również opinia Departamentu Rynku Pracy Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 22 grudnia 2020 r.¹¹³ oraz zapisy art. 15g ust. 6 pkt 3 ustawy COVID-19 wskazywały, że przestanka spadku obrotów odnosiła się nie tylko do przychodu z działalności przeważającej, ale do całego przychodu z działalności gospodarczej podmiotów ubiegających się o pomoc.

¹¹⁰ Pismo z dnia 9 marca 2022 r., znak: ZKW.0910.18.2021.AF.

¹¹¹ Kod ten został wymieniony w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 16 kwietnia 2021 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie wsparcia uczestników obrotu gospodarczego poszkodowanych wskutek pandemii COVID-19.

¹¹² Pismo z dnia 17 lutego 2022 r., znak: UNP1471-22-019012.

¹¹³ Przesłana do dyrektorów wojewódzkich urzędów pracy w piśmie znak: DRP-II.0211.48.6.2020.KDB.

Według informacji ZUS¹¹⁴, przedsiębiorca ten w okresie maj - lipiec 2021 r. zatrudniał wymaganą liczbę pracowników (586 wobec wnioskowanych o wsparcie 433 pracowników).

Zgodnie z zapisami § 5 ust. 1 umowy o świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy (generowanej automatycznie przez system informatyczny o numerze tożsamym z numerem załączonego wniosku) w przypadku wykorzystania przez beneficjenta środków niezgodnie z przeznaczeniem, pobrania środków nienależnie lub w nadmiernej wysokości beneficjent zobowiązany jest do zwrotu tej części pomocy, która została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, pobrana nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

WUP poinformował, że wskazany beneficjent złożył wymagane dokumenty rozliczeniowe w terminie.

4. wniosek nr 14000/CV-19/28118156 z dnia 29 lipca 2021 r. (art. 15gga¹ ustawy COVID-19). Wnioskodawca wystąpił o dofinansowanie środków na wypłatę świadczeń dla czterech pracowników za okres trzech miesięcy od 1 lipca 2021 r. w łącznej kwocie 22,5 tys. zł. Oświadczył, że w grudniu 2020 r. przychody spadły co najmniej o 40% w stosunku do przychodu uzyskanego we wrześniu 2019 r. Jednocześnie wskazał, że na dzień 30 września 2020 r. prowadził działalność gospodarczą oznaczoną według PKD kodem 47.11.Z¹¹⁵. Z informacji uzyskanych od przedsiębiorcy wynika, że uzyskał on spadek przychodów w grudniu 2020 r. w porównaniu z wrześniem 2019 r. o 8,2 tys. zł, tj. o 31%.

Według informacji ZUS¹¹⁶, przedsiębiorca ten w okresie od lipca do września 2021 r. zatrudniał tylko jednego pracownika (od którego nie były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne) wobec wnioskowanych o wsparcie czterech pracowników.

5. wniosek nr 14000/CV-19/28104230 z dnia 29 lipca 2021 r. (art. 15gga¹ ustawy COVID-19). Wnioskodawca wystąpił o dofinansowanie środków na wypłatę świadczeń dla 18 pracowników za okres trzech miesięcy od 1 lipca 2021 r. w łącznej kwocie 87 tys. zł. Oświadczył, że w grudniu 2020 r. przychody spadły co najmniej o 40% w stosunku do przychodu uzyskanego w miesiącu wrześniu 2019 r. Jednocześnie wskazał, że na dzień 30 września 2020 r. prowadził działalność gospodarczą oznaczoną według PKD kodem 47.11.Z¹¹⁷. Z informacji uzyskanych od przedsiębiorcy¹¹⁸ wynika, że uzyskał on spadek przychodów w grudniu 2020 r. w porównaniu z wrześniem 2019 r. o 162,2 tys. zł, tj. o 55%.

Według informacji ZUS¹¹⁹, przedsiębiorca ten w okresie od lipca do września 2021 r. zatrudniał tylko jedenaście osób, w tym tylko jedną na umowę o pracę.

6. wniosek nr 14000/CV-19/28119685 z dnia 29 lipca 2021 r. (art. 15gga¹ ustawy COVID-19). Wnioskodawca wystąpił o dofinansowanie środków na wypłatę świadczeń dla pięciu pracowników za okres trzech miesięcy od 1 lipca 2021 r. w łącznej kwocie 28,2 tys. zł. Oświadczył, że w grudniu 2020 r. przychody spadły co najmniej o 40% w stosunku do przychodu uzyskanego w miesiącu wrześniu 2019 r. Jednocześnie wskazał, że na dzień 30 września 2020 r. prowadził działalność gospodarczą oznaczoną według PKD kodem 47.11.Z.Z informacji uzyskanych od przedsiębiorcy wynika, że uzyskał on spadek przychodów w grudniu 2020 r. w porównaniu z wrześniem 2019 r. o 8,9 tys. zł, tj. o 50%.

¹¹⁴ Pismo ZUS z dnia 16 marca 2022 r., znak: 992400.0810.11.2021.33.

¹¹⁵ Kod ten został wymieniony w art. 15gga¹ ust. 1 ustawy COVID-19.

¹¹⁶ Pismo ZUS z dnia 16 marca 2022 r., znak: 992400.0810.11.2021.33.

¹¹⁷ Kod ten został wymieniony w art. 15gga¹ ust. 1 ustawy COVID-19.

¹¹⁸ Pismo z dnia 18 marca 2022 r.

¹¹⁹ Pismo ZUS z dnia 16 marca 2022 r., znak: 992400.0810.11.2021.33.

Według informacji ZUS¹²⁰, przedsiębiorca ten w okresie od lipca do września 2021 r. zatrudniał tylko jedną osobę i to na umowę zlecenie.

7. wniosek nr 14000/CV-19/28120150 z dnia 29 lipca 2021 r. (art. 15gga¹ ustawy COVID-19). Wnioskodawca wystąpił o dofinansowanie środków na wypłatę świadczeń dla siedmiu pracowników za okres trzech miesięcy od 1 lipca 2021 r. w łącznej kwocie 31,5 tys. zł. Oświadczył, że w grudniu 2020 r. obroty gospodarcze spadły co najmniej o 40% w stosunku do przychodu uzyskanego w miesiącu wrześniu 2019 r. Jednocześnie wskazał, że na dzień 30 września 2020 r. prowadził działalność gospodarczą oznaczoną według PKD kodem 47.11.Z. Z informacji uzyskanych od przedsiębiorcy wynika, że uzyskał on wzrost przychodów w grudniu 2020 r. w porównaniu z wrześniem 2019 r. o 5,5 tys. zł, tj. o 13%.

Według informacji ZUS¹²¹, przedsiębiorca ten w okresie od lipca do września 2021 r. zatrudniał tylko pięć osób, w tym wszystkie na podstawie umowy zlecenia.

Zgodnie z art. 15gga¹ ustawy COVID-19 i § 5 ust. 1 umowy o świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy w przypadku wykorzystania przez beneficjenta środków niezgodnie z przeznaczeniem, pobrania środków nienależnie lub w nadmiernej wysokości beneficjent zobowiązany jest do zwrotu tej części pomocy, która została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, pobrana nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

8. trzy wnioski o nr: 14000/CV-19/15321997 z dnia 31 lipca 2020 r., 14000/CV-19/16186713 z dnia 31 sierpnia 2020 r., 14000/CV-19/17045647 z dnia 28 września 2020 r. (art. 15g ustawy COVID-19) oraz cztery wnioski o nr 14000/CV-19/15326493 z dnia 31 lipca 2020 r., 14000/CV-19/16187040 z dnia 31 sierpnia 2020 r., 14000/CV-19/17131491 z dnia 30 września 2020 r., 14000/CV-19/18004627 z dnia 30 października 2020 r. (art. 15gg ustawy COVID-19). Wnioskodawca wystąpił o dofinansowanie wynagrodzeń dla 102 pracowników w kwocie 522 311,33 zł., na podstawie art. 15g oraz o dofinansowanie dla 1 556 pracowników w kwocie 9 773 440,36 zł. Na podstawie art. 15gg We wszystkich złożonych wnioskach oświadczył, że spełnia warunek określony w art. 15g ust. 9 pkt 2 ustawy COVID-19 dotyczący spadku obrotów w ujęciu wartościowym, tzn. że jego obroty w ciągu wskazanego miesiąca spadły nie mniej niż o 25% w porównaniu do miesiąca poprzedniego. Jako miesiąc, w którym nastąpił spadek obrotów większy niż 25% wskazał we wszystkich złożonych wnioskach marzec 2020 r. Wskazanie tego miesiąca nie uprawniało wnioskodawcy do otrzymania dofinansowania, bowiem w porównaniu do lutego 2020 r. spadek przychodów u tego wnioskodawcy wyniósł 6,8%, co oznacza, że nie osiągnął on wymaganego 25% spadku przychodów. Jednakże w 2020 r., przed złożeniem wniosków o dofinansowanie, wnioskodawca w kwietniu i czerwcu 2020 r. odnotował spadek przychodów z działalności podstawowej większy niż 25% w porównaniu do miesiąca poprzedniego (odpowiednio do marca 2020 r. - 60% i do maja 2020 r. - 55%). Wnioskodawca we wnioskach mógł więc wskazać kwiecień lub czerwiec 2020 r. jako miesiąc, w którym nastąpił spadek przychodów w wysokości uprawniającej do otrzymania pomocy (powyżej 25%). WUP poinformował także¹²², iż Beneficjent z opóźnieniem 16 dni dokonał zwrotu niewykorzystanych środków otrzymanych na podstawie art. 15gg ustawy

¹²⁰ Pismo ZUS z dnia 16 marca 2022 r., znak: 992400.0810.11.2021.33.

¹²¹ Pismo ZUS z dnia 16 marca 2022 r., znak: 992400.0810.11.2021.33.

¹²² Pismo z dnia 2 marca 2022 r., znak: ZKW.0910.18.2021.KR.

COVID-19 (wniosek nr: 14000/CV-19/18004627) na dofinansowanie pracowników w październiku 2020 r.

9. wniosek nr 14000/CV-19/14177031 z dnia 25 czerwca 2020 r. (art. 15gg *ustawy COVID-19*). Wnioskodawca wystąpił o przyznanie z FGŚP środków na dofinansowanie wynagrodzenia dla 72 895 pracowników nieobjętych przerwami w okresie trzech miesięcy od 1 czerwca 2020 r. do 31 sierpnia 2020 r. w łącznej wartości 419 261,0 tys. zł. Ostatnia transza pomocy została przekazana przez WUP na konto beneficjenta w dniu 7 września 2020 r., więc beneficjent był zobligowany do rozliczenia otrzymanych środków finansowych w terminie do dnia 7 października 2020 r. Rozliczenie dotacji zostało złożone do WUP 19 października 2021 r., czyli 377 dni po terminie ustawowym, a niewykorzystaną część dotacji zwrócono w dniu 9 listopada 2021 r. – 398 dni po terminie. Wartość środków zwróconych z przekroczeniem ustawowego terminu wynikającego z art. 15gg *ustawy o COVID-19* wyniosła 19 018,7 tys. zł bez odsetek z tytułu zwłoki.

(akta kontroli str. 596-597, 1222-1528, 2193-2235)

Pierwotnie w umowach zawieranych na podstawie art. 15g *ustawy COVID-19* obowiązywał termin 30 dni na rozliczenie przez przedsiębiorcę środków otrzymanych z FGŚP z przeznaczeniem na dofinansowanie wynagrodzeń pracowników¹²³. Dyrektorzy WUP informowali dysponenta Funduszu, że nie są w stanie na bieżąco dokonywać rozliczeń, tj. sprawdzać prawidłowości wykorzystania środków FGŚP, w sytuacji ciągłego wpływu dużej liczby wniosków o wypłatę świadczeń. W związku z powyższym, w ramach nowelizacji ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o *dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19*¹²⁴, w art. 15g *ustawy COVID-19* wprowadzono ust. 17b ustalający dla WUP dwa etapy rozliczenia pomocy przekazanej beneficjentom, tj.:

- wstępną weryfikację rozliczenia środków i dokumentacji, potwierdzającą wykorzystanie pomocy zgodnie z przeznaczeniem (polegającą w szczególności na analizie: kompletności dokumentacji, prawidłowości złożonych przez beneficjentów oświadczeń oraz weryfikacji kwot przekazanych i faktycznie wykorzystanych środków) - której dokonuje się w terminie 60 dni od dnia upływu terminu do złożenia rozliczenia i dokumentacji potwierdzającej dane zawarte w rozliczeniu, wynikającego z umowy zawartej przez uprawniony podmiot z dyrektorem wojewódzkiego urzędu pracy¹²⁵;
- końcową weryfikację dokumentacji, potwierdzającą wykorzystanie pomocy zgodnie z przeznaczeniem i ostateczne zatwierdzenie przekazanego rozliczenia otrzymanych środków – „która może zostać dokonana w okresie trzech lat” od dnia upływu terminu do złożenia rozliczenia i dokumentacji potwierdzającej dane zawarte w rozliczeniu, wynikającego z umowy zawartej przez uprawniony podmiot z dyrektorem wojewódzkiego urzędu pracy”.

¹²³ Według pierwotnej treści art. 15g *ustawy COVID-19* do wypłaty i rozliczenia świadczeń odpowiednie zastosowanie miały przepisy art. 7-16 (z wyjątkami) ustawy z dnia 11 października 2013 r. o *szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy* oraz przepisy wykonawcze do tej ustawy.

¹²⁴ Dz.U. z 2022 r. poz. 2141.

¹²⁵ Na dzień 16 grudnia 2022 przepis art. 15 ust. 17b pkt 1 brzmi: wstępnej weryfikacji rozliczenia otrzymanych środków na rzecz ochrony miejsc pracy z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i dokumentacji, potwierdzającej wykorzystanie zgodnie z przeznaczeniem przekazanych świadczeń i środków, o których mowa w ust. 1, 1a lub 2, polegającej w szczególności na analizie jej kompletności, prawidłowości złożonych przez beneficjentów oświadczeń oraz weryfikacji kwot przekazanych i faktycznie wykorzystanych środków, której dokonuje się w terminie 60 dni od dnia złożenia prawidłowych i kompletnych rozliczenia i dokumentacji potwierdzającej dane zawarte w rozliczeniu

Urząd do dnia zakończenia kontroli, tj. do dnia 31 marca 2022 r. nie przystąpił dotychczas do wstępnej weryfikacji rozliczeń wniosków z instrumentu z art. 15gga i 15gga¹.

W odpowiedzi na pytanie w jaki sposób WUP zamierza weryfikować spadki obrotów gospodarczych (przychodów) zadeklarowanych we wnioskach przedsiębiorców Dyrektor WUP wyjaśnił¹²⁶, że WUP nie ma możliwości takiej weryfikacji w związku z faktem, że prawidłowa weryfikacja wymaga dostępu do dokumentów finansowych przedsiębiorców, a także specjalistycznej wiedzy finansowo-księgowej. Wyjaśnił także, że jeśli z rozliczenia końcowego będzie wynikał brak wskazania obrotów we wskazanych we wniosku okresach, to WUP zwróci się do przedsiębiorcy z wnioskiem o uzupełnienie tych danych.

(akta kontroli str. 993-1001, 1046-1050)

W dniu 14 lutego 2019 r. Dyrektor WUP wydał zarządzenie¹²⁷ w sprawie wprowadzenia zasad kontroli zarządczej I poziomu w WUP. Zarządzenie reguluje zakres odpowiedzialności, cele i zadania, ocenę kontroli zarządczej oraz oświadczenie o stanie kontroli zarządczej. W tym samym dniu powołany został zespół ds. kontroli zarządczej I poziomu w WUP¹²⁸. Do zadań zespołu, którego przewodniczącym został Wicedyrektor WUP, należały m.in.: analiza oświadczeń o stanie kontroli zarządczej, podsumowanie wyników kontroli i audytów wewnętrznych i zewnętrznych, przegląd funkcjonowania procedur wewnętrznych pod kątem realizacji celów kontroli zarządczej, przedstawianie propozycji zmian procedur. W prowadzonych przez WUP analizach ryzyka zdefiniowano m.in. ryzyko nieuprawnionego udzielenia bezzwrotnej pomocy przedsiębiorcy w następstwie wystąpienia COVID-19, błędnego rozliczenia środków udzielonych przedsiębiorcy w ramach pomocy w następstwie wystąpienia COVID-19 oraz ryzyko nieuzasadnionej odmowy przydzielenia należnego wsparcia. Prawdopodobieństwo wystąpienia każdego z tych ryzyk oceniono jako mało prawdopodobne, a skutki wystąpienia tych ryzyk jako średnie. W ramach działań minimalizujących ryzyko nieuprawnionego udzielenia bezzwrotnej pomocy przedsiębiorcy wskazano:

- system WUP-VIATOR monitorujący terminowość,
- wewnętrzne regulacje organizacyjne – powołanie zespołów zadaniowych koordynujących poszczególne czynności w realizacji zadania,
- nadzór przełożonych,
- wieloetapową weryfikację wniosku,
- wykwalifikowaną kadrę WUP.

(akta kontroli str. 516 – 534, 1051-1054)

W okresie objętym kontrolą w trakcie weryfikacji wniosków i prowadzenia postępowań dotyczących zwrotu środków, WUP stwierdził osiemnaście przypadków, w których zaistniało podejrzenie popełnienia przestępstwa usiłowania wyłudzenia środków. Każdorazowo dokumenty w tych sprawach zostały przesłane do Prokuratury Rejonowej Warszawa Wola. Dotychczas WUP otrzymał informację o wszczęciu śledztwa w czterech przypadkach, a w jednym przypadku Prokuratura poinformowała o odmowie wszczęcia dochodzenia¹²⁹.

(akta kontroli str. 7, 1067-1074, 1082)

W związku z negatywnym rozpatrzeniem wniosków złożonych na podstawie art. 15g ustawy COVID-19¹³⁰, 17 przedsiębiorców złożyło do Wojewódzkiego Sądu

¹²⁶ Wyjaśnienia Dyrektora WUP z dnia 11 marca 2022 r.

¹²⁷ Nr 3/19.

¹²⁸ Zarządzenie Dyrektora nr 4/19.

¹²⁹ Na podstawie wyjaśnień WUP z dnia 9 marca 2022 r. znak: ZKW.0910.18.2021.AF.

¹³⁰ Nie przewidywano procedury odwoławczej.

Administracyjnego (WSA) skargi¹³¹. Dla art. 15gg *ustawy COVID-19* odmowy wsparcia były wydawane w formie decyzji administracyjnych (art. 15gg ust. 26). Przedsiębiorcom przysługiwało odwołanie do SKO, a w sytuacji niezadowolenia przedsiębiorcy z postanowienia SKO, mogli oni wnieść sprzeciw i w dalszej kolejności skargę do WSA. Od decyzji Dyrektora WUP wpłynęły 52 odwołania. Do WSA wniesiono sześć skarg i trzy sprzeciwy na postanowienia SKO¹³². Do Dyrektora WUP wpłynęło także sześć skarg dotyczących stosowania art. 15g i 15gg *ustawy COVID-19*, trzy skargi zostały uznane za zasadne. WUP zarejestrował odwołania do Dyrektora WUP, w przypadku odmów wsparcia udzielanego na podstawie art. 15gga *ustawy COVID-19*, które zostały złożone poza procedurą w stosunku do 111 spraw¹³³. 34 przedsiębiorców skorzystało z przysługującego im uprawnienia i złożyło skargi do WSA, z czego dwóch wystąpiło z pozwem cywilnym.

(akta kontroli str. 26 – 27, 29 – 49, 540-541, 607, 1067-1074, 1147-1152)

W okresie objętym kontrolą WUP nie przeprowadzał kontroli przedsiębiorców, którzy uzyskali w tym okresie wsparcie na podstawie przepisów art. 15g, art. 15gg, art. 15gga i art. 15gga¹ *ustawy COVID-19*. Dyrektor WUP wyjaśnił¹³⁴, że przyczyną był brak odpowiedniego finansowania oraz brak niezbędnych kadr. Z wyjaśnień Dyrektora WUP wynika, że działania kontrolne zostaną uruchomione w II kwartale 2022 r.

WUP nie prowadził analiz dotyczących efektów wsparcia udzielanego przedsiębiorcom na podstawie *ustawy COVID-19*. Nie została określona także metodologia badania efektów udzielonego wsparcia, nie zdefiniowano pojęcia efektywności w odniesieniu do poszczególnych form udzielanego wsparcia ani wskaźników, na podstawie których miałyby być mierzona. WUP został upoważniony do rozliczenia przedsiębiorców z udzielonej pomocy oraz sprawdzenia czy pomoc została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem. Minister Rodziny i Polityki Społecznej nie określił dotychczas obowiązków sprawozdawczych dotyczących oceny skuteczności udzielonego wsparcia, ani przeprowadzania stosownych analiz w tym zakresie.

(akta kontroli str. 1046-1050)

NIK zwraca uwagę, że WUP od 16 grudnia 2021 r. mają możliwość weryfikacji spadku obrotów gospodarczych (przychodów) wskazanych we wnioskach przedsiębiorcy. Zgodnie z art. 15z³ ust. 2b *ustawy COVID-19* wojewódzki urząd pracy w celu realizacji zadań przewidzianych w ustawie może pozyskiwać od organów Krajowej Administracji Skarbowej informacje mające znaczenie dla oceny spełnienia warunków przyznania świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy i prawidłowości wykorzystania przyznanych środków. Oznacza to, że w przypadku powzięcia jakichkolwiek wątpliwości co do rzetelności przedstawionych przez przedsiębiorcę danych w zakresie spadku obrotów/przychodów związanego z epidemią, WUP może wystąpić do właściwego organu o przedstawienie danych o wysokości tych obrotów/przychodów we wskazanym przez przedsiębiorcę okresie.

¹³¹ Zostały one odrzucone przez sąd ze względu na to, że przedmiot sprawy – zdaniem WSA - nie należał do właściwości sądów administracyjnych. Część przedsiębiorców (14) złożyła skargi kasacyjne do Naczelnego Sądu Administracyjnego (dalej NSA) i w 9 przypadkach NSA zwróciło sprawy do ponownego rozpatrzenia.

¹³² Przy czym, z wyjaśnień Dyrektora WUP wynika, iż ostateczna liczba wniesionych skarg i sprzeciwów od postanowienia SKO może być inna. Zgodnie z procedurą, przedsiębiorcy wnosili je bezpośrednio do WSA jako organu II instancji (bez pośrednictwa WUP). Pismo z dnia 15 października 2021 r., znak: ZKW.0910.18.2021.AN,

¹³³ Na odmowy przyznania wsparcia z art. 15gga przepisy nie przewidywały odwołania na podstawie kpa w związku z tym przedsiębiorcy mogli jedynie kierować prośbę o ponowne rozpatrzenie lub skargi do WSA ew. powództwa cywilne.

¹³⁴ Protokół przyjęcia ustnych wyjaśnień Dyrektora WUP z dnia 11 marca 2022 r.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. WUP nie dopełnił obowiązku, określonego w art. 15gga ust. 21 w związku z art. 15g ust. 17b pkt 1 *ustawy COVID-19*, dokonania wstępnej weryfikacji rozliczenia środków otrzymanych przez przedsiębiorców i dokumentacji, potwierdzającej wykorzystanie pomocy zgodnie z przeznaczeniem. Taka weryfikacja, polegająca głównie na analizie kompletności rozliczenia, prawidłowości złożonych przez przedsiębiorców oświadczeń oraz weryfikacji kwot przekazanych i faktycznie wykorzystanych środków powinna być przeprowadzona w terminie 60 dni od dnia złożenia prawidłowych i kompletnych rozliczeń i dokumentacji potwierdzającej dane zawarte w rozliczeniu przez danego beneficjenta. Tymczasem WUP nie podjął wstępnych działań weryfikacyjnych w żadnym z 4 031 przypadków złożenia wstępnego rozliczenia przez podmioty, które otrzymały wsparcie na podstawie art. 15gga (łącznie zawarto 8 053 umowy), oraz czterech, dotyczących wsparcia na podstawie art. 15gga¹ (łącznie zawarto siedem umów).

NIK nie podziela argumentacji zawartej w wyjaśnieniach Dyrektora WUP¹³⁵, że przyczyną braku wstępnej weryfikacji rozliczenia była duża liczba wniosków w poszczególnych instrumentach i upływ czasu. Uwzględniając ww. okoliczności, w jakich działał WUP, nie można uznać za uzasadnione całkowitego zaniechania wstępnej weryfikacji rozliczeń. Oznaczało to bowiem z jednej strony niewykonanie ustawowego obowiązku, a z drugiej zagrożenie pewności obrotu gospodarczego przedsiębiorców oczekujących na tę weryfikację.

(akta kontroli str. 1046-1050, 1153-1156)

2. Dyrektor WUP nie zapewnił niezwłocznego kierowania wezwań do wszystkich przedsiębiorców, którzy – wbrew obowiązkom wynikającym z art. 15gg ust. 19 i 20 i art. 15gga ust. 15 pkt 3 i 4 *ustawy COVID-19* oraz umów o świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy – nie dokonali rozliczenia udzielonej pomocy. Jeśli dany beneficjent w terminie 30 dni od zakończenia okresu dofinansowania nie rozliczył się i nie złożył dokumentów potwierdzających wykorzystanie środków zgodnie z przeznaczeniem bądź nie zwrócił niewykorzystanych środków, Dyrektor WUP był zobowiązany wezwać go do wywiązania się z tego obowiązku na podstawie art. 15gg ust. 23a i art. 15gga ust. 19. Zaniechanie to dotyczyło jednego podmiotu, który otrzymał wsparcie z art. 15gg *ustawy COVID-19* oraz 4 028 podmiotów, które otrzymały wsparcie na podstawie art. 15gga oraz trzech podmiotów, które uzyskały dofinansowanie na podstawie art. 15gga¹ *ustawy COVID-19*. Przyczyną braku wystąpienia przez Dyrektora WUP do ww. przedsiębiorców był brak rozpoczęcia weryfikacji wstępnej wniosków, które otrzymały wsparcie na podstawie art. 15gga i 15gga¹ *ustawy COVID-19*. WUP nie tylko nie dokonał weryfikacji wstępnej, ale nawet nie podjął starań, by wyegzekwować od beneficjentów terminowe i kompletne przekazanie dokumentów, stanowiących podstawę do tej weryfikacji rozliczeń. Niewykonanie obowiązku wezwania do rozliczenia w wyznaczonym terminie spowodowało, że Dyrektor WUP nie podjął działań, o których mowa w art. 15gga ust. 19 ww. *ustawy COVID-19*. Przedsiębiorca, który nie wywiąże się z ww. obowiązku w dodatkowym terminie, jest bowiem obowiązany do zwrotu całości otrzymanej pomocy. Niewezwanie przez Dyrektora WUP do wykonania tego obowiązku i niewyznaczenie dodatkowego terminu, nie pozwoliło na skorzystanie z tego przepisu.

¹³⁵ Protokół przyjęcia ustnych wyjaśnień Dyrektora WUP z dnia 11 marca 2022 r.

I tak w odniesieniu do wniosku nr 14000/CV-19/14177031 beneficjent rozliczył otrzymane dofinansowanie w terminie niezgodnym z art. 15gg ust. 19 ustawy COVID-19, zgodnie z którym był on zobowiązany do rozliczenia otrzymanych świadczeń i środków z FGŚP na wypłatę świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy w terminie do 30 dni od zakończenia okresu pobierania świadczeń, z wyjątkiem gdy przekazanie środków na rachunek bankowy Beneficjenta nastąpiło po zakończeniu miesiąca, za które były należne - wówczas termin 30-dniowy rozpoczyna swój bieg pierwszego dnia po otrzymaniu przez Beneficjenta środków z tego tytułu. Wniosek o przyznanie świadczenia obejmował okres od 1 czerwca do 31 sierpnia 2020 r. Ostatnia transza pomocy została przekazana na konto Beneficjenta 7 września 2020 r., a więc Spółka była zobligowana do rozliczenia otrzymanych środków finansowych w terminie do dnia 7 października 2020 r. Rozliczenie dotacji zostało złożone do WUP 19 października 2021 r., czyli 377 dni po terminie ustawowym, a niewykorzystaną część dotacji zwrócono w dniu 9 listopada 2021 r. – 398 dni po terminie. Wartość środków zwróconych z przekroczeniem ustawowego terminu wyniosła 19 018,7 tys. zł bez odsetek z tytułu zwłoki.

Zdaniem NIK, WUP jako podmiot wypłacający przedsiębiorcom pomoc z funduszu celowego, ma obowiązek kierować się m. in. zasadą ochrony środków publicznych rozumianą nie tylko w kontekście przekazania przez właściwe organy środków publicznych podmiotom uprawnionym na podstawie przepisów ustawy, ale także odpowiedzialnością organów państwa za sposób finansowania i rozliczenia przekazanych środków, w tym również za kontrolę prawidłowości wydatkowania tychże środków przez beneficjentów. Z ww. zasady wynika m. in. wymóg stwierdzenia obowiązku zwrotu środków w przypadkach m.in. nieprawidłowego wykorzystania przez beneficjentów przyznanych środków bądź pobrania tychże środków w nadmiernej wysokości.

Ważny interes publiczny, w szczególności wzgląd na zasadę proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania przedsiębiorców oraz wzgląd na oczekiwania na pomoc ze strony rządu dla przedsiębiorców uzasadnia dążenie do pogłębienia zaufania do państwa w taki sposób, by finalne wydatkowanie środków publicznych odbyło się zgodnie z zasadami ustalonymi w art. 44 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹³⁶ w tym zwłaszcza z zasadą optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów. Ponadto NIK zwraca uwagę na art. 24 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, zgodnie z którym wykonywanie w sposób sumienny, sprawny i bezstronny zleconych zadań oraz dbałość o środki publiczne jest obowiązkiem pracownika samorządowego, którymi są pracownicy WUP.

(akta kontroli str. 1155-1156)

3. WUP niewłaściwie zarządzał ryzykiem nieuprawnionego udzielenia bezzwrotnej pomocy przedsiębiorcy w następstwie wystąpienia COVID-19. Na etapie analizy tego ryzyka oceniono jako niskie prawdopodobieństwo przekazania pomocy podmiotom nieuprawnionym, mimo że system oparty jedynie na nieweryfikowanych oświadczeniach wnioskodawców o sytuacji ekonomiczno-finansowej zwiększał takie ryzyko. Dodatkowo, wśród działań zapobiegających zmaterializowaniu się tego ryzyka nie uwzględniono kontroli beneficjentów, do których Dyrektor WUP miał ustawowe upoważnienie. Faktyczne zaniechanie tych kontroli było kolejnym elementem niewłaściwego zarządzania ww. ryzykiem. Ustalenia kontroli wykazały, że ryzyko skorzystania z pomocy przez podmioty

¹³⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 ze zm.

do tego nieuprawnione, jest wysokie (około 20% podmiotów w skontrolowanej próbie).

Osobą odpowiedzialną za powyższą nieprawidłowość jest Dyrektor WUP, który prowadzi kontrolę zarządczą w kierowanej przez siebie jednostce, a której jednym z elementów jest prowadzenie rzetelnej analizy ryzyka.

(akta kontroli str. 1051-1054)

4. WUP nierzetelnie wykonywał zadanie związane z rozpatrywaniem wniosków. 68 ze 160 wniosków objętych kontrolą (42,5 %) rozpatrzono w terminie przekraczającym 30 dni, w tym:
- a) 22 wnioski z 50 zbadanych, złożonych na podstawie art. 15g *ustawy COVID-19*, w tym w przypadku dwóch z nich rozpatrzonych negatywnie poinformowano o tym wnioskodawców po upływie 30 dni od ich złożenia;
 - b) 12 wniosków z 50 zbadanych, złożonych na podstawie art. 15gg *ustawy COVID-19*, przy czym w przypadku sześciu rozpatrzonych negatywnie czas rozpatrywania wniosków przy wydawaniu decyzji wynosił od 62 do 225 dni, a w przypadku sześciu pozostałych wniosków czas od wpływu wniosku do ich rozpatrzenia przekroczył 30 dni;
 - c) 28 wniosków z 50 zbadanych, złożonych na podstawie art. 15 gga *ustawy COVID-19*, w tym w przypadku 10 wniosków negatywnych, z czego sześć zostało rozpatrzonych od 38 do 60 dnia, a cztery pozostałe pomiędzy 60 dni a 103;
 - d) 6 wniosków z 10 zbadanych, złożonych na podstawie art. 15gga¹ *ustawy COVID-19*, z siedmiu wniosków rozpatrzonych pozytywnie.

Ponadto w terminie powyżej 30 dni od złożenia wniosków wypłacono środki finansowe:

- 22 z 40 beneficjentów objętych próbą badawczą, którzy złożyli wnioski na podstawie art. 15g *ustawy COVID-19*;
- 6 z 40 beneficjentów objętych próbą badawczą, którzy złożyli wnioski na podstawie art. 15gg *ustawy COVID-19*;
- 20 z 40 beneficjentów objętych próbą badawczą, którzy złożyli wnioski na podstawie art. 15gga *ustawy COVID-19*.

(akta kontroli: 26, 54-58, 178-226, 355, 368-469, 494-498, 509, 513-515, 551-585)

Dyrektor WUP wyjaśnił¹³⁷, iż przyczyny opóźnień w rozpatrywaniu wniosków i wypłacie środków spowodowane były m.in. dużą ilością złożonych wniosków i niewystarczającą liczbą pracowników, niedostosowaniem systemu WUP-VIATOR do potrzeb, błędami pracowników wnioskodawców powodującymi konieczność składania kilku korekt, absencją chorobową upoważnionych pracowników wnioskodawców; absencją chorobową pracowników WUP oraz koniecznością ustalenia wykładni przepisów.

Nie kwestionując obciążenia pracowników WUP obsługą wniosków o udzielenie wsparcia na podstawie przepisów *ustawy COVID-19*, NIK wskazuje, że celem instrumentów pomocowych było wsparcie funkcjonowania przedsiębiorców, aby zapobiec ich upadłości, a zrealizowanie tego celu, jak wskazało Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w piśmie¹³⁸ skierowanym do Dyrektorów WUP uzasadniając wprowadzane uproszczenia w procedurze przyznawania pomocy,

¹³⁷ Protokół przyjęcia ustnych wyjaśnień Dyrektora WUP z dnia 11 marca 2022 r.

¹³⁸ Nr DF-III.058.34.2020.PG z 21 maja 2020 r.

wymagało *jak najszybszego przekazania środków finansowych przedsiębiorcom, w czasie obowiązywania ograniczeń w prowadzeniu działalności, kiedy przedsiębiorcy nie posiadają zasobów finansowych.* Zdaniem NIK obowiązkiem kierownika jednostki było zorganizowanie pracy urzędu w sposób umożliwiający realizację ww. zadania, przy wykorzystaniu wszystkich dostępnych w tym zakresie zasobów, w tym wszystkich funkcjonalności systemu VIATOR (umożliwiających m.in. automatyczną weryfikację CEIDG i KRS), co winno umożliwić szybsze rozpatrywanie wniosków i co za tym idzie szybszą wypłatę środków finansowych wnioskodawcom. NIK zauważa też, że w kwietniu 2020 r. przypadało około 7-8 wniosków na dzień na pracownika. Z kolei w maju i czerwcu 2020 r. było mniej wniosków, a obsługiwało je ponad dwukrotnie więcej urzędników.

(akta kontroli str. 1046-1050)

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Przeprowadzenie weryfikacji beneficjentów, którzy wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 15gg ust. 19 i 20 oraz art. 15gga ust. 15 pkt 3 i 4 *ustawy COVID-19* nie złożyli w wymaganym terminie rozliczenia otrzymanej pomocy.
2. Podjęcie działań w celu jak najszybszego spełnienia wymogów art. 15gga ust. 19 i 21 *ustawy COVID-19*, tj. przeprowadzenie wstępnej weryfikacji rozliczenia podmiotów, które złożyły rozliczenie oraz wyznaczenie terminu do spełnienia powyższego obowiązku pozostałym przedsiębiorcom, którzy otrzymali wsparcie na podstawie art. 15gga i 15gga¹ przywołanej *ustawy COVID-19*.
3. Podjęcie działań w celu niezwłocznego rozliczenia wsparcia finansowego udzielonego beneficjentowi wniosku nr 14000/CV-19/14177031 z dnia 25 czerwca 2020 r, w tym wystąpienia o naliczenie odsetek wynikających z nieterminowego rozliczenia przez Spółkę uzyskanego dofinansowania.
4. Zapewnienie mechanizmów zarządzania ryzykami w sposób, pozwalający na pełne zidentyfikowanie zagrożeń i skali ich prawdopodobieństwa, a następnie zastosowanie środków zaradczych adekwatnych do rzetelnie zidentyfikowanych ryzyk.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 24 stycznia 2023 r.

Kontroler
Piotr Piątkiewicz
Gł. specjalista kp.

/ - /

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji
p.o. Dyrektora
Maciej Maciejewski

/ - /

.....
podpis